

STATYBOS DARBŲ PIRKIMŲ GAIRĖS

Rekomendacinio pobūdžio metodinė priemonė, parengta įgyvendinant Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą “Viešųjų pirkimų efektyvumo didinimas metodinėmis priemonėmis”, projekto Nr. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0004.

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS
2. NUORODOS
3. PIRKIMO PLANAVIMAS IR PIRKIMO OBJEKTO APRAŠYMAS
4. PIRKIMO VERTĖS NUSTATYMAS IR PIRKIMO BŪDO PARINKIMAS
5. KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI
- 5.1. TEISĖ VERSTIS STATYBOS DARBŲ VEIKLA
- 5.2. FINANSINIS IR EKONOMINIS PAJĖGUMAS
- 5.3. TECHNINIS IR PROFESINIS PAJĖGUMAS
6. RĖMIMASIS KITŲ ŪKIO SUBJEKTŲ PAJĖGUMAIS IR SUBTIEKĖJŲ PASITELKIMAS
- 6.1 RĖMIMASIS KITŲ ŪKIO SUBJEKTŲ PAJĖGUMAIS
- 6.2 SUBTIEKIMO REIKALAVIMAI
7. KAINODAROS TAISYKLĖS
8. TIEKĖJO IR JO PATEIKTO PASIŪLYMO VERTINIMAS
- 8.1. EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAI
- 8.2. PASIŪLYMUOSE NURODYTOS KAINOS VERTINIMAS
9. PIRKIMO SUTARTIES NUOSTATOS

PRIEDAI:

1. PAVYZDINIAI EKONOMINIO NAUDINGUMO VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ VERTINIMAS.
2. TIEKĖJŲ GRUPĖS DALYVAVIMAS PIRKIMO PROCEDŪROSE.
3. ATSAKŪMŲ IR PAPILDOMŲ DARBŲ VERTĖS SKAIČIUOKLĖ.

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Statybos sektorius Lietuvoje išlieka viena svarbiausių ūkio sričių. Statybos sektoriuje Lietuvoje sukuria iki 8 proc. šalies BVP, o jame dirba apie 8 proc. visų dirbančiųjų. Statybos darbų viešiesiems pirkimas kasmet skiriama 40-50 proc. visų viešiesiems pirkimams skirtų lėšų, kas penktas vykdomas viešasis pirkimas yra statybos darbų.

Siekiant padėti perkančiajai organizacijai ar perkančiajam subjektui (toliau kartu – pirkimo vykdytojas) organizuoti ir vykdyti statinio (-ių) statybos darbų viešuosius pirkimus (toliau – darbų pirkimas), atliekamus vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) arba Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu (toliau – Pirkimų įstatymas) (toliau kartu – Įstatymai), Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – Tarnyba) parengė Statybos darbų pirkimų gaires (toliau – Gairės).

Gairėse pateikiami siūlymai, kaip tinkamai pasiruošti darbų pirkimui, nustatyti pirkimo vertę, į ką būtina atsižvelgti rengiant pirkimo dokumentus ir apibrėžiant pirkimo objektą, kokius kvalifikacijos reikalavimus kelti rangovams (toliau – tiekėjams), pateikiamas pavyzdinis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų sąrašas bei svarbiausios darbų viešojo pirkimo–pardavimo ar pirkimo–pardavimo sutarties (toliau – sutartis) nuostatos.

Gairėse vartojamos sąvokos atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme, Pirkimų įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (toliau – Statybos įstatymas), Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais patvirtintuose statybos techniniuose reglamentuose (toliau – STR) bei kituose norminiuose teisės aktuose nustatytas sąvokas.

2. NUORODOS

Gairėse pateikiamas teisės aktų sąrašas, kuris yra aktualus vykdant darbų pirkimą. Pirkimo vykdymo metu pirkimo vykdytojai turi vadovautis aktualiomis teisės aktų redakcijomis.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas Nr. I-1491;

Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas Nr. XIII-328;

Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1S-105 „Dėl tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika);

Numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 1S-94 „Dėl numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Vertės skaičiavimo metodika);

Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-95 „Dėl kainodaros taisyklių nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Kainodaros metodika);

Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos statybos įstatymas Nr. I-1240;

Statybos techninis reglamentas STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713;

Statybos techninis reglamentas STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738;

Statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. D1-848;

Statybos techninis reglamentas STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-880;

Statybos techninis reglamentas STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 622;

Statybos techninis reglamentas STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-878;

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas Nr. I-733.

Papildomai rekomenduojama naudotis:

Rekomendacijos dėl statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo (toliau – Rekomendacijos)

<http://www.spsc.lt/cms/index.php?Itemid=326>

Kita Tarnybos parengta mokomoji medžiaga:

Neįprastai mažos pasiūlytos kainos ar sąnaudų nustatymo ir pagrindimo gairės

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/neiprastai_mazos_kainos_ar_sanaudu_pagrindimo_gaires.pdf

Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo gairės

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/ENPV_gaires.pdf

Tiekėjų pašalinimo pagrindų, kvalifikacijos reikalavimų, kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų vertinimo procedūrų vadovas

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/Proceduru_vadovas.pdf

Projektavimo paslaugų pirkimo gairės

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/projektavimo_gaires.pdf

Statinio statybos techninės priežiūros paslaugų pirkimų gairės

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/technines_prieziuros_gaires.pdf

Sutarčių keitimo gairės

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/sutarciau_keitimo_gaires.pdf

Gairės „Rinkos konsultacijos: iššūkiai ir galimybės“

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/rinkos_konsultaciju_gaires.pdf

Konfidencialumas viešuosiuose pirkimuose

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/konfidenciali_informacija.pdf

3. PIRKIMO PLANAVIMAS IR PIRKIMO OBJEKTO APRAŠYMAS

Darbų pirkimas turėtų būti vykdomas atskirai nuo projektavimo paslaugų pirkimo, t. y. pirkimo vykdytojas pirmiausia turėtų įsigyti statinio projekto (toliau – projektas) parengimo paslaugas, o tik vėliau vykdyti darbų pirkimą. Tiekėjas darbų pirkimui parenkamas pagal techninį projektą (statybos, rekonstravimo, kapitalinio remonto atveju) arba pagal techninį darbo projektą STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ numatytais išimtiniais atvejais (tipinio statinio projekto arba kelių ir kelio statinių statybos (tiesimo), rekonstravimo ir kapitalinio remonto atveju). Darbų pirkimas kartu su projektavimo paslaugomis galėtų būti vykdomas tik tais atvejais, kai kitaip racionaliai naudodamas lėšas pirkimo vykdytojas nepasiektų reikiamo rezultato.

Pirkimo vykdytojas planuodamas darbų pirkimą turi atsižvelgti į turimą projektą ir įsivertinti:

- ✓ kada buvo rengtas projektas (būtina įsivertinti projekto parengimo laikotarpį, t. y. ar projektas buvo parengtas prieš 1 metus, ar prieš 5 metus ar dar anksčiau);
- ✓ ar statinio statybos skaičiuojamoji kaina atitinka rinkos kainas, galiojančias pirkimo vykdymo metu;
- ✓ ar parengto projekto sprendiniai yra aktualūs (ar nepasikeitė pirkimo vykdytojo poreikis, ar nepasikeitė teisės aktų reikalavimai, turintys įtakos projekto sprendiniams ir pan.);
- ✓ ar efektyvūs ir nepasenę technologiniai sprendiniai ir pan.

Paašškėjus, kad reikia keisti/taisyti projektą, pirkimo vykdytojas projekto korektūrą turi atlikti iki darbų pirkimo pradžios. Bet kuriuo atveju rekomenduojama peržiūrėti (pasitikrinti) statinio statybos darbų skaičiuojamąją kainą atsižvelgiant į tuo metu galiojančias rinkos kainas arba perskaičiuoti statybos darbų kainą, taikant statybos sąnaudų elementų kainų indeksą (SSKI)¹. Žinant aktualią statinio statybos skaičiuojamąją kainą, pirkimo vykdytojui bus lengviau nusistatyti darbų pirkimo vertę (plačiau apie pirkimo vertę skaityti ketvirtame Gairių skyriuje).

Pirkimo vykdytojas prieš pradėdamas darbų pirkimo procedūras turi nustatyti perkamų darbų apimtį, t. y. įvertinti, ar:

- ✓ bus perkami visi darbai, numatyti projekte;
- ✓ pirkimu siekiama įsigyti tik tam tikro etapo (jei objektas skaidomas į etapus) darbus (jei taip, būtina aiškiai juos apibrėžti);
- ✓ bus perkama tik dalis darbų pagal tam tikrą projekto dalį (jei taip, būtina aiškiai juos apibrėžti ir atskirti);
- ✓ bus perkamos inžinerinės paslaugos (pvz.: darbo projekto parengimo, laboratorinių bandymų ar kitos);

¹ SSKI skelbiamas Lietuvos statistikos departamento oficialiajame statistikos portale;

✓ bus perkami kiti darbai, nenumatyti statinio projekte (pvz.: perkami pastato kapitalinio remonto darbai, bet priestate reikia atlikti paprastojo remonto darbus).

PASTABA!

Atkreipiame dėmesį, kad kai projektas nėra rengiamas, nes teisės aktų nustatyta tvarka jis neprivalomas (pvz. perkami paprastojo remonto darbai), tuomet pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi aiškiai nurodyti, kokius darbus nori įsigyti, pateikti tų darbų žiniaraščius, technines specifikacijas ir/ar kitus turimus dokumentus (pvz.: kadastrinių matavimų bylas ar pan.).

Taip pat labai svarbu šiame etape įsivertinti turimas lėšas planuojamam pirkimo objektui įsigyti, t. y. lėšų turi užtekti ne tik statybai pradėti, bet ir jai užbaigti. Pirkimo vykdytojas turėtų įsivertinti ir tai, kad sutarties vykdymo metu gali atsirasti poreikis projekto keitimui (-ams), gali atsirasti papildomų nenumatytų darbų, kurių įsigijimui taip pat reikia planuoti lėšas iš anksto. Praktikoje dažni atvejai, kai darbų pirkimai pradedami vykdyti neturint finansavimo šaltinio arba turint nepakankamai lėšų, tokiais atvejais pats sutarties vykdymas tampa sudėtingas – neapibrėžtam laikotarpiui stabdomas darbų vykdymas ir pratęsiami darbų vykdymo terminai, dėl to tiekėjai negali tinkamai planuoti ne tik savo veiklos, tačiau yra priversti pratęsinėti sutarties įvykdymo užtikrinimą, statybos darbų ir civilinės atsakomybės draudimus ir pan., o visa tai labai apsunkina patį projekto įgyvendinimą.

Planuojant darbų pirkimą labai svarbu atsižvelgti į darbų sezoniškumą. Pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į darbų pobūdį, pirkimui turi pradėti ruošti anksčiau bei įvertinti pirkimo procedūrų vykdymo terminus, pretenzijų nagrinėjimo bei galimų teisminių ginčų laikotarpį. Pirkimą būtina planuoti taip, kad pasibaigus pirkimo procedūroms ir pasirašius sutartį, darbus būtų galima pradėti vykdyti iš karto ir nebūtų poreikio stabdyti darbų vykdymą ar nukelti darbų vykdymo pradžios terminą.

Siekiant išvengti tiekėjų skirtingo statybos darbų apimties suvokimo ir aiškinimo, pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose (pvz.: techninėje specifikacijoje ir/ar jos prieduose) turi aiškiai apibrėžti pirkimo objektą, t. y. nurodyti tikslias darbų apimtis, darbų vykdymo ribas. Aprašant pirkimo objektą taip pat turi būti nurodyta:

1. statinio statybos darbų pavadinimas (statinio pavadinimas, kategorija, paskirtis, statybos darbų rūšis);
2. ar pirkimo objektas skaidomas į dalis;

PASTABA!

Pirkimo vykdytojas turi įvertinti projekto apimtį ir nuspręsti, ar yra galimybė tam tikrus darbus ar įrangą pirkti atskirai (pvz.: rekonstruojama koncertų salė, jai skirta įranga turėtų būti perkama atskiru pirkimu). Jei statinio projektas yra išskaidytas į etapus ir yra galimybė kiekvieno etapo darbus užbaigti atskirai, tuomet pirkimo objektas gali būti skaidomas į pirkimo dalis arba atskiro etapo darbų pirkimas gali būti vykdomas atskirais pirkimais, sudarant kelias sutartis. Jei pirkimo vykdytojas planuoja naudotis statinio statybos valdytojo² paslaugomis, tuomet darbų pirkimas taip pat galėtų būti skaidomas į atskiras dalis (pvz.: perkami atskirai bendrieji statybos darbai, šildymo, vėdinimo, oro kondicionavimo, elektrotechnikos, silpnų srovių (apsauginė, gaisrinė signalizacija ir kt.), automatizavimo ir pan.).

² Statinio statybos valdytojas veikia statytojo (užsakovo) vardu ir darbus organizuoja pagal šias statybos techninės veiklos pagrindines sritis: statybos darbai ir statinio statybos techninė priežiūra. Šių sričių darbų mastas ir statytojo (užsakovo), kaip įgaliotojo, pavedamos įgaliotiniui – statinio statybos valdytojui – teisės ir pareigos nustatomi pavedimo sutartimi;

3. bendrieji statinio rodikliai (pavyzdžiui, pastato plotas, tūris, inžinerinių komunikacijų ilgis ir pan.), nurodyti STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 5 priede arba kuo tikslesnė darbų apimtis;

4. statybos darbų etapai (jei tokie yra, svarbu įvardinti jų seką, nurodyti kiekvieno etapo terminus);

5. sutarties trukmė ir numatomi darbų atlikimo terminai (pvz.: darbo projekto (jei perkama kartu su darbai) parengimo terminas, tiksliai apibrėžiama darbų pradžia ir darbų atlikimo pabaiga, darbų atlikimo termino pratęsimo galimybės (kokioms aplinkybėms esant jį galima pratęsti ir kuriam laikotarpiui)).

DĖMESIO!

Pirkimo vykdytojas visais atvejais yra atsakingas už tinkamą pirkimo dokumentų parengimą, t. y. jis turi užtikrinti, kad pirkimo dokumentai būtų tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių. Visa atsakomybė už nekokybiškai parengtą projektą yra priskiriama pirkimo vykdytojui, kuris turi pareigą pakeisti/pataisyti projektą ir tik tada toliau vykdyti pirkimą. Jeigu paaiškėja, kad projekte yra klaidų³ ar pirkimo vykdymo metu gavus iš tiekėjų daug klausimų dėl projekto sprendinių, nurodytų techninėse specifikacijose, aiškinamajame rašte, brėžiniuose ar žiniaraščiuose, rekomenduojama, kad pirkimo vykdytojas atliktų pakartotinę viso projekto ar dalinę tam tikros dalies projekto ekspertizę (papildomą ekspertizę, ne tik pagal privalomosios ekspertizės užduotį), kuri apimtų ir darbų kiekių žiniaraščiuose patikrinimą.

Pirkimo dokumentuose taip pat rekomenduojama pateikti šią informaciją:

1. Ar pirkimo vykdytojas planuoja rengti susitikimus su tiekėjais dėl pirkimo objekto apžiūros vietoje. Jeigu neplanuojama, pirkimo vykdytojas turi sudaryti tiekėjams galimybę patiems nuvykti į objektą (darbų atlikimo vietą), bei suteikti galimybę tiekėjui susipažinti su visa informacija, susijusia su pirkimo objektu ir reikalinga tiekėjo pasiūlymui parengti.

2. Nurodyti, kad tiekėjai yra atsakingi už rūpestingą visų pirkimo dokumentų išnagrinėjimą, t. y. tiekėjai turi įvertinti reikiamus atlikti darbus pagal projekto technines specifikacijas, aiškinamuosius raštus, brėžinius, žiniaraščius bei įsivertinti visas galimas rizikas.

Kartu su pirkimo dokumentais turi būti pateikti šie dokumentai:

- pilnos apimties projektas;
- statybą leidžiantis dokumentas;
- kiti dokumentai, kurie nėra pateikti projekte (pvz.: specialieji reikalavimai (jei jie buvo nustatyti), sąlygos laikiniesiems (statybos laikotarpiui) statiniams už statybvietės ribų įrengti ir projektavimo sąlygos statybos laikotarpiui energijai, vandeniui tiekti, ryšių paslaugoms tenkinti, žemės savininko, naudotojo, valdytojo raštiški pritarimai (jei reikalinga));
- tyrimų, jei jie buvo atliekami, duomenys.

SVARBU!

Pirkimo vykdytojas privalo nustatyti pakankamą paraiškų/pasiūlymų pateikimo terminą, kad tiekėjai spėtų laiku ir tinkamai juos parengti ir pateikti. Atsižvelgiant į tai, kad darbų pirkimo atveju tiekėjai ruošdami pasiūlymus turi įvertinti ir susipažinti su didelės apimties pirkimo dokumentais (išanalizuoti

³ Statinio projekto klaida – statinio projekto (visų jo atskirų dalių ir dokumentų) sprendiniai (sprendinių visuma), kurių negalima įgyvendinti:

(i) atsižvelgiant į normatyvinių statybos techninių dokumentų ir normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų nuostatas ir (arba)

(ii) nepažeidus kurio nors iš jų, kai abejojama dėl Sutarties sąlygų, tačiau įvertinus statybos techniniame reglamente STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ nustatytą dokumentų viršenybę dėl statinio projekto dokumentų neatitikimų ar prieštaravimų.

projektą ir kitus dokumentus, įvertinti darbų apimtis, parengti detalias sąmatas, o esant poreikiui nuvykti į darbų atlikimo vietą), rekomenduojama nustatyti ilgesnius nei Įstatymuose nustatytus minimalius paraiškų/pasiūlymų pateikimo terminus (pvz.: jei pirkimo objektas yra sudėtingas, didelės apimties, paraiškų/pasiūlymų pateikimo terminas gali būti ir 2-3 mėnesiai po paskelbimo apie pirkimą).

4. PIRKIMO VERTĖS NUSTATYMAS IR PIRKIMO BŪDO PARINKIMAS

Prieš pradėdamas darbų pirkimą, pirkimo vykdytojas privalo apskaičiuoti numatomą pirkimo vertę, pagal kurią nustatomas, kokios vertės pirkimas bus vykdomas. Numatoma pirkimo vertė apskaičiuojama vadovaujantis Vertės skaičiavimo metodika.

Atkreiptinas dėmesys, kad pirkimo vertė skaičiuojama įtraukiant visas mokėtinas sumas (nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio) be pridėtinės vertės mokesčio, įskaitant vertes, galinčias atsirasti dėl pirkimo sutarties pasirinkimo (pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatyta galimybė pagal sutartį įsigyti papildomų darbų, kurių poreikis gali atsirasti dėl įvairių aplinkybių, pvz. dėl darbų kiekių, apimčių, objekto pakeitimo) ir atnaujinimo galimybių (pirkimo dokumentuose numatoma galimybė atlikti naują pirkimą dėl darbų, sudarant naują sutartį).

Vadovaujantis Vertės skaičiavimo metodika, darbų pirkimo vertė yra visų numatomų atlikti darbų, kurie kartu kaip statybos ir (arba) inžinerinės veiklos, kaip visumos, rezultatas savarankiškai atlieka vieną ūkinę ar techninę funkciją, pirkimo sutarčių verčių suma. Laikoma, kad darbai kartu kaip statybos ir (arba) inžinerinės veiklos, kaip visumos, rezultatas savarankiškai atlieka vieną ūkinę ar techninę funkciją, kai yra bent vienas iš šių atvejų:

1) Jeigu darbai ir (arba) inžinerinė veikla atliekami pagal vieną statinio projektą ar pirkimo vykdytojo parengtą bendrą techninę specifikaciją tam statiniui (jei statinio projektas rengiamas dalimis, darbų pirkimo vertė skaičiuojama sumuojant visų pirkimo sutarčių, sudaromų dėl darbų, įsigyjamų pagal dalimis parengtą projektą, vertes (sumuojama nepriklausomai nuo laikotarpio).

Pavyzdžiui, jeigu pirkimo vykdytojas pagal parengtą statinio projektą statys laisvalaikio centrą etapais (pirmas etapas – komercinių patalpų statyba, antras etapas – automobilių stovėjimo aikštelės ir įvažiavimo kelių statybos darbai) ir dėl šių etapų sudarys atskiras pirkimo sutartis, skaičiuojant darbų pirkimo vertę, šių numatomų sudaryti pirkimo sutarčių vertės turi būti sumuojamos.

Kitas pavyzdys – buvo parengta bendra techninė specifikacija vienam pastatui. Pirkimo metu buvo siekiama įsigyti valgyklos pagalbinių patalpų išorinių sienų ir lubų šiltinimo darbus bei tų pačių patalpų remonto darbus, taip pat laiptinių ardymo ir laiptinių įrengimo darbus. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas turi sumuoti visų sutarčių, kurios sudaromos dėl jo parengtoje techninėje specifikacijoje statiniui numatytų darbų, vertes.

Atkreiptinas dėmesys, kad pavyzdyje nurodytų darbų pirkimo sutarčių nesumuojant, o skaičiuojant atskirai ir pagal tai parenkant pirkimo būdą, būtų laikoma, kad pirkimo vykdytojas dirbtinai suskaidė pirkimo sutarčių vertes.

2) Jeigu statinio projektas, kaip nurodyta 1 punkte, neturi būti rengiamas, arba nėra rengiama bendra techninė specifikacija tam statiniui, tačiau pirkimo sutartys sudaromos dėl identiškų ar panašių to paties statinio statybos darbų (sumuojamos per finansinius metus numatomų sudaryti sutarčių vertės). Identiškais ar panašiais laikomi tokie darbai, kurie priklauso tai pačiai veiklos klasei, nurodytai Viešųjų pirkimų įstatymo 1 priede arba Pirkimų įstatymo 1 priede.

Veiklos rūšys pagal Europos Bendrijos statistiniame ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (NACE, 1 red.)				
F SEKCIJA			STATYBA	
Skirius	Grupė	Klasė	Pavadinimas	Pastabos
		45.22	Stogų dangos ir stogo konstrukcijų įrengimas	Ši klasė apima: – stogų įrengimą, – stogo dangų įrengimą, – sandarinimą.
		45.33	Santehnikos darbai	Ši klasė apima: – šiuos darbus pastatuose arba kituose statiniuose: – santehnikos ir sanitarijos įrangos montavimą, – dujotiekio armatūros įrengimą, – šildymo, vėdinimo, šaldymo ar kondicionavimo įrangos ir kanalų įrengimą, – automatinį gėsinimo sistemų įrengimą. Ši klasė neapima elektrinių šildymo sistemų įrengimo (žr. 45.31).
		45.41	Tinkavimas	Ši klasė apima vidaus ir išorės tinkavimo ar gipso klojimo darbus pastatuose ir kituose statiniuose, įskaitant grebėstų medžiagas.
		45.42	Stalčiaus dirbinių įrengimas	Ši klasė apima: – ne savos gamybos durų, langų, durų ir langų rėmų, sumontuojamųjų virtuvių, laiptinių, parduotuvių armatūros ir pan. iš medžio arba kitų medžiagų įrengimą, – vidaus apdailos darbus, pavyzdžiui, lubų, medinių sienų dangų, slankiųjų pertvarų ir t. t. įrengimą. Ši klasė neapima parketo ir kitokių medinių grindų dangų klojimo (žr. 45.43).
		45.44	Dažymas ir stiklinimas	Ši klasė apima: – pastatų išorės ir vidaus dažymą, – civilinės inžinerijos konstrukcijų dažymą, – stiklų, veidrodžių ir pan. įrengimą. Ši klasė neapima langų montavimo (žr. 45.42).

Pavyzdžiui, jeigu pirkimo vykdytojas pastate siekia atlikti santehnikos darbus, t. y. santehnikos įrangos montavimo, vėdinimo ir automatinės gėsinimo sistemos įrengimo darbus, bei numato sudaryti atskiras pirkimo sutartis, skaičiuojant darbų pirkimo vertę, šių numatomų sudaryti pirkimo sutarčių vertės turi būti sumuojamos.

Kitas pavyzdys – numatoma suremontuoti du pastato kabinetus, kurie buvo užpilti trūkų vandentiekio vamzdžiui. Daugiau kabinetų remontuoti neketinama. Taigi darbai yra einamieji, neplanuojami tokiu mastu kaip 1 punkte nurodytais atvejais bei nesumuojami su tais atvejais atliekamais darbais, tačiau sumuojami su kitais einamaisiais darbais, priklausančiais tai pačiai veiklos klasei.

Pagal 1 ir 2 punktų nuostatas apskaičiuotos vertės tarpusavyje nesumuojamos.

Skaičiuojant darbų pirkimo vertę, įskaitomos numatomų tame pačiame statinyje darbų atlikimo bei projektavimo (tuo atveju, kai kartu perkamos ir tų darbų projektavimo paslaugos) numatomos vertės ir darbams atlikti reikalingų kitų paslaugų (pvz., statybietės apsaugos ar statybinių atliekų išvežimo paslaugų) ar prekių, kurias tiekėjui pateikia pirkimo vykdytojas, numatomos vertės. Tokios prekės ar paslaugos turi būti susijusios su atliekamais darbais (pvz., įranga ir įrenginiai, būtini statinio bendrųjų inžinerinių ir technologinių inžinerinių sistemų bei statinio pagal jo paskirtį funkcionavimui užtikrinti pagal normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų reikalavimus).

Turint projektą, konkretaus pirkimo vertė gali būti nustatoma atsižvelgiant į projekte nustatytą statinio statybos skaičiuojamąją kainą, tačiau tuo atveju, jei pirkimo vykdytojas nustato, kad skaičiuojamoji kaina neatitinka rinkos kainos, skaičiuojant numatomą pirkimo vertę būtina įsivertinti nuokrypius, taip pat įvertinti galimus kiekio svyravimus. Skaičiuodamas pirkimo vertę pirkimo vykdytojas gali remtis panašių pirkimų praktika.

Pirkimo vykdytojas, nustatęs pirkimo vertę, parenka pirkimo būdą vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnio ir Pirkimų įstatymo 12 straipsnio nuostatomis. Darbai gali būti perkami vykdant tarptautinį, supaprastintą arba mažos vertės pirkimą, priklausomai nuo pirkimo vertės. Tarptautinis ir supaprastintas pirkimai turi būti vykdomi vadovaujantis Įstatymais, o mažos vertės pirkimų atveju – Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu (juo turi vadovautis perkančiosios organizacijos) ir mažos vertės pirkimų vykdymo taisyklėmis (jomis turi vadovautis perkantieji subjektai).

5. KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMAI

Pirkimo vykdytojas privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, todėl jis turi teisę pirkimo dokumentuose nustatyti būtinus tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ir nurodyti šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus. Pirkimo vykdytojas turi užtikrinti, kad vykdant pirkimą būtų **laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo** principų. Nustatyti tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai **negali dirbtinai riboti konkurencijos**, turi būti **proporcingi ir susiję su pirkimo objektu, tikslūs ir aiškūs, objektyviai patikrinami**. Draudžiamais ir konkurenciją ribojančiais laikytini pernelyg aukšti arba specifiniai, neadekvatūs pirkimo pobūdžiui ir neproporcingi reikalavimai, kurie atima galimybę pirkimo procedūrose dalyvauti pirkimo sutartį gebantiems įvykdyti tiekėjams.

Tikrinant tiekėjų kvalifikaciją, pasirinktinai atsižvelgiama į:

1. teisę verstis atitinkama veikla;
2. finansinį ir ekonominį pajėgumą;
3. techninį ir profesinį pajėgumą.

Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyti tik minimalūs ir geriausiai konkurenciją užtikrinantys kvalifikacijos reikalavimai, kurie būtini sutarčiai įvykdyti. Pirkimo vykdytojas turėtų atsižvelgti į kvalifikacijos reikalavimų visumą, o ne tik į atskirus kvalifikacijos reikalavimus ir, jeigu keliamas vienas pakankamai griežtas reikalavimas, nėra poreikio kelti kitus irgi labai aukštus reikalavimus (*pavyzdžiui, jei keliamas reikalavimas vidutinei metinei svarbiausių statybos darbų apimčiai per 5 paskutinius metus, nėra tikslinga kelti reikalavimo metinėms veiklos pajamoms per 3 paskutinius finansinius metus statybos srityje*).

Kai pirkimo vykdytojui perkant didelės apimties kompleksinius darbus labai svarbu išsirinkti aukštesnės kvalifikacijos tiekėją, kai svarbi įdarbinto personalo kompetencija, nes tai darytų reikšmingą įtaką sutarties įvykdymo kokybei, nereikėtų riboti konkurencijos nustatant aukštus kvalifikacijos reikalavimus, tačiau kaip kokybės kriterijus naudoti sutarčiai vykdyti paskirtų darbuotojų kvalifikaciją ir patirtį vykdant panašias sutartis.

Pavyzdys: minimaliuose kvalifikacijos reikalavimuose nurodyta, kad tiekėjas privalo turėti statybos darbų vadovą (privaloma turėti kvalifikacijos atestatą). Už ilgesnę darbo patirtį ir vadovavimą kelių panašių objektų nurodytiems statybos darbams ir kai ši patirtis labai svarbi sutarties vykdymui, suteikiami papildomi balai, vertinant kainos ir kokybės santykį. Privalu, kad šis statybos darbų vadovas ir vykdytų numatytas funkcijas (arba gali būti pakeistas tik į ne mažesnės kvalifikacijos ir patirties kaip buvo nurodyta pasiūlyme, asmenį), o paaiškėjus, kad tiekėjas neužtikrino šio vadovo dalyvavimo vykdant sutartį ir sutartį vykdė asmenys, neturintys tiekėjo pasiūlyme nurodytos kvalifikacijos, nustatomas pirkimo sutarties nuostatų pažeidimas, už kurį turi būti numatytos sankcijos. Rekomenduojama numatyti maksimalią reikalaujamą darbo patirties metų ribą ar nustatyti maksimalų vadovautų projektų skaičių, nurodant, kad viršijus šias ribas bus skiriamas maksimalus balas.

SVARBU!

Pirkimo vykdytojas **nerikalauja** iš tiekėjo pateikti dokumentų, patvirtinančių jo atitiktį kvalifikacijos reikalavimams, jeigu jis gali susipažinti su šiais dokumentais ar informacija tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs prie nacionalinės duomenų bazės bet kurioje valstybėje narėje arba naudodamasis Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS) priemonėmis, arba šiuos dokumentus jau turi iš ankstesnių pirkimo procedūrų, jei šie dokumentai tebėra aktualūs ir galiojantys.

Pateikiama keletas nuorodų į aktualius registrus, kuriuose viešinami kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai:

<http://www.spsc.lt>

<http://www.architekturumai.lt/atestavimas>

<http://www.kpd.lt/lt/atestavimas> (iki 2017 m. išduoti atestatai)

<http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/kulturos-paveldo-apsauga/nekilnojamojo-kulturos-paveldo-apsaugos-specialistu-atestavimas/atestavimo-rezultatai>

<http://vei.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/energetikos-irenginiu-eksplotavimo-veiklos-atestatu-isdavimas-1/subjektams-isduotu-atestatu-sarasai>

Plačiau apie IMI ir e-Certis informacija pateikta:

http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/Proceduru_vadovas.pdf 2 priede

5.1. TEISĖ VERSTIS STATYBOS DARBŲ VEIKLA

Tiekėjas, tiekėjų grupės partneriai kartu, subtiekejai ar kiti asmenys, kurių pajėgumais remiasi tiekėjas, turi turėti teisę verstis statybos darbų veikla toje srityje, **kurioje atliks darbus**.

Keliant reikalavimą turėti teisę verstis statybos darbų veikla, svarbu atsižvelgti į statinių kategoriją⁴: ypatingieji, neypatingieji ar nesudėtingieji statiniai. Tik ypatingųjų statinių (ir ypatingųjų ar neypatingųjų statinių, esančių kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje) statybos darbų atveju reikalaujama tiekėjui turėti teisę būti ypatingojo statinio statybos darbų rangovu ir turėti kvalifikacijos atestatą ar teisės pripažinimo dokumentą (užsienio šalių tiekėjams).

Neypatingųjų ir nesudėtingųjų statinių statybos darbų atveju tiekėjui pakanka turėti teisę verstis statybos veikla ir pateikti tokią teisę įrodančius dokumentus. Šių statinių statybos darbų atveju tiekėjas gali pateikti ir ypatingojo statinio statybos darbų rangovo kvalifikacijos atestatus ar teisės pripažinimo dokumentus, kurie taip pat įrodo teisę verstis statybos veikla neypatinguosiuose ir nesudėtinguosiuose statiniuose, ir pirkimo vykdytojas turi priimti tokius kvalifikacijos reikalavimą patvirtinančius dokumentus, tačiau kelti reikalavimo būti ypatingojo statinio rangovu negalima.

Kai pirkimo objektas yra ypatingųjų statinių paprastas remontas, pagal Statybos įstatymo 18 straipsnio 2 dalies nuostatas netaikomas reikalavimas tiekėjui turėti teisę būti ypatingojo statinio statybos rangovu ir pateikti kvalifikacijos atestatą ar teisės pripažinimo dokumentą.

⁴ Siekiant nustatyti statinio kategoriją, reikia vadovautis STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ antrame skirsnyje pateikiama lentele. To paties STR 14 p. nurodoma, kad statinio kategoriją pagal Reglamente pateiktus požymius nustato ir projektuojamam statiniui priskiria statinio projekto vadovas.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai	
Teisė verstis atitinkama veikla	
Ypatingieji statiniai	Neypatingieji ir nesudėtingieji statiniai
<p>Tiekėjas, tiekėjų grupės partneriai kartu, subtiekejai toje srityje, kurioje vykdys veiklą, turi turėti teisę būti ypatingojo statinio statybos rangovu (nurodoma statinių grupė (grupės) iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje, nurodomos statybos darbų sritys iš nurodytųjų STR 1.06.01:2016 1 priede).</p>	<p>Tiekėjas, tiekėjų grupės partneriai kartu, subtiekejai toje srityje, kurioje vykdys veiklą, turi turėti teisę verstis statybos veikla.</p>
<p>Pastaba: <i>pogrūpiai nurodomi susisiekiimo komunikacijoms, inžineriniams tinklams, kitiems inžineriniams statiniams; negyvenamiesiems pastatams pogrūpiai nurodomi atsižvelgiant į pirkimo objektą, bet būtina įvertinti, ar nebus apribojama konkurencija, kai nurodomas konkretus pogrūpis.</i></p>	
<p><u>Patvirtinantys dokumentai:</u> Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytų institucijų išduoti kvalifikacijos atestatai ar užsienio šalies tiekėjams išduoti dokumentai, patvirtinantys turimą kvalifikaciją kilmės šalyje.</p> <p><u>Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta sąlyga:</u> užsienio šalių tiekėjai iki Sutarties pasirašymo turi gauti Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą teisės pripažinimo dokumentą*.</p>	<p><u>Pateikiami dokumentai:</u> Lietuvos Respublikoje registruoto tiekėjo (juridinio asmens) Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro išplėstinio išrašo kopija ar įstatų (aktualios įstatų redakcijos) atitinkamos dalies kopija; tiekėjo (fizinio asmens) teisę verstis statybos veikla patvirtinančių dokumentų (pavyzdžiui, verslo liudijimo) ar kitų dokumentų, kuriuose būtų nurodyta tiekėjo vykdoma veikla, kopijos; užsienio šalies tiekėjo teisę verstis statybos veikla patvirtinančių dokumentų (atitinkamos užsienio šalies institucijos (profesinių ar veiklos tvarkytojų, valstybės įgaliotų institucijų, kaip yra nustatyta toje valstybėje, kurioje tiekėjas registruotas) išduotų dokumentų ar priesaikos deklaracijos, liudijančios tiekėjo teisę verstis statybos veikla) kopijos.</p>
<p><i>*-Užsienio šalių tiekėjai- Europos Sąjungos valstybės narių, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės sutartį, juridiniai asmenys, kitos užsienio organizacijos ir jų padaliniai – turi teisę būti ypatingųjų statinių statybos rangovu Lietuvos Respublikos teritorijoje, pripažinus jų kilmės valstybėje turimą teisę užsiimti analogiškų statinių statybos veikla. Užsienio šalių tiekėjai privalo kreiptis į LR teisės aktuose nurodytą instituciją VĮ „Statybos produkcijos sertifikavimo centras“ (toliau – SPSC) ir gauti teisės pripažinimo dokumentą. Daugiau informacijos http://www.spsc.lt.</i></p> <p><i>Užsienio šalių tiekėjo pareiga po supaprastinto pirkimo paskelbimo, atsižvelgiant į trumpesnius pirkimo procedūrų terminus, kaip įmanoma greičiau kreiptis į SPSC su prašymu išduoti teisės pripažinimo dokumentą. Šių socialiai atsakingo ir sąžiningo elgesio pareigų tinkamas vykdymas, be kita ko, atsižvelgiant ir į kitas aplinkybes, pirkimo vykdytojui leidžia vertinti tokių užsienio tiekėjų pasiūlymų tinkamumą. Daugiau žr.: Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2016-12-29 byloje Nr. e3K-3-546-469/2016</i></p>	

Pirkimo dokumentuose būtina nurodyti, kad jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, tiekėjas įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys.

5.2.FINANSINIS IR EKONOMINIS PAJĖGUMAS

Finansiniai ir ekonominiai kvalifikacijos kriterijai nustatomi pagal poreikį, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, sudėtingumą, apimtį (pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 47 straipsnio 3, 4 dalis ir 51 straipsnio 5 dalį ir remiantis Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 6-10 ir 14-20 punktais).

5.3.TECHNINIS IR PROFESINIS PAJĖGUMAS

Šioje Gairių dalyje aptariami tik tiekėjo patirtiniai, vadovaujančiam personalui ir specialistams keliami kvalifikacijos reikalavimai. Visi kiti reikalavimai techniniam ir profesiniam tiekėjo pajėgumui įrodyti nustatomi pagal poreikį, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, reikšmingumą, apimtį (pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 47 straipsnio 6 dalį ir 51 straipsnio 7 dalį ir remiantis Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 6-10 ir 21 punktais).

Tiekėjo patirtis

Pirkimo vykdytojas turi įvertinti rinkoje veikiančių tiekėjų patirtį, veikimo principus ir nustatyti tik būtinus reikalavimus, pagrindžiančius tiekėjo pajėgumą tinkamai įvykdyti pirkimo sutartį.

Tiekėjo patirties vertinimo ypatumai darbu pirkimo atveju:

Tiekėjo vidutinė metinė svarbiausių statybos darbų, atliktų savo jėgomis, apimtį per pastaruosius 5 metus arba per laiką nuo tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu tiekėjas vykdė veiklą mažiau nei 5 metus) turi būti ne mažesnė kaip 0,5 perkamų darbų vertės.

Pirkimo vykdytojas išskirtiniais atvejais, kai tai būtina siekiant užtikrinti tinkamą konkurenciją, gali nustatyti, kad bus vertinama atitinkamų darbų, atliktų anksčiau negu prieš 5 metus, apimtį ir prašyti tai patvirtinančių dokumentų.

PASTABOS!

*Pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į pirkimo objektą, turi diskrecijos teisę nustatyti, kas tai yra **svarbiausi statybos darbai**. Tokiu atveju pirkimo dokumentuose turi būti aiškiai nurodoma, kurios srities darbų apimtį reikalaujama, tačiau toks patirties reikalavimas turi būti pagrįstas ir dirbtinai neriboti konkurencijos. Pavyzdžiui, nurodant, kad svarbiausi statybos darbai yra darbai negyvenamuosiuose maitinimo paskirties pastatuose, yra per daug užsiaurinama sritis nurodant konkrečiai maitinimo pastatų paskirtį. Šiuo atveju galima būtų nurodyti gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus, o atskirais atvejais, atsižvelgiant į pirkimo objektą, tiktų išskirti prie gyvenamųjų pastatų ir visuomeninės paskirties pastatus.*

Darbai, atlikti savo jėgomis – tai darbai, kuriuos tiekėjas atliko savo jėgomis kaip rangovas, tiekėjų grupės partneris ar subtiekęjas, nepasitelkiant trečiųjų subjektų. Pirkimo vykdytojas gali nurodyti tokį reikalavimą, kai jam svarbu įsitikinti, ar pakankamai tiekėjas turi patirties atliekant nurodytus svarbiausius statybos darbus savo jėgomis.

Perkamų darbų vertė – dažnai pirkimo dokumentuose nurodomas reikalavimas vidutinei metinei svarbiausių statybos darbų apimčiai „ne mažiau kaip 0,5 pasiūlymo vertės“. Tokiu atveju tiekėjo atliktų darbų vertė priklauso nuo tiekėjo pasiūlymo dydžio ir dėl to skirtingiems tiekėjams faktiškai taikomas skirtingo dydžio kvalifikacijos reikalavimas, tuo pažeidžiamas viešųjų pirkimų lygiateisiškumo principas.

Todėl:

- jei pirkimo dokumentuose nurodoma numatoma perkamų darbų vertė, tuomet reikalavime gali būti nurodoma „<...> apimtis ne mažesnė kaip **0,5 perkamų darbų vertės**“.

- jei pirkimo dokumentuose nenurodoma numatoma perkamų darbų vertė, tuomet reikalavime turi būti nurodoma konkreiti skaitinė reikšmė „<...> apimtis ne mažiau **kaip xxx,xx EUR**“, apskaičiuota 0,5 x suplanuotos perkamų darbų vertės.

Svarbu: jei kartu su darbais perkamos ir/ar paslaugos, ir/ar prekės, keliant šį reikalavimą, būtina iš viso pirkimo objekto vertės išskirti tik atliekamų darbų vertę, nepriskaičiuojant nei paslaugų, nei prekių vertės.

Prie reikalaujamų verčių reikia aiškiai nurodyti, ar vertės turi būti nurodomos su PVM ar be PVM. Kadangi pirkimo vertė pagal Vertės skaičiavimo metodiką skaičiuojama be PVM, rekomenduojama ir kvalifikacijos reikalavimuose nurodyti atitinkamas **vertes be PVM**.

Pateikiami dokumentai – pateikiamas per pastaruosius 5 metus atliktų darbų sąrašas kartu su užsakovų pažymomis apie tai, kad svarbiausių darbų atlikimas ir galutiniai rezultatai buvo tinkami. Užsakovų pažymose nurodoma informacija, ar darbai buvo atlikti pagal galiojančių teisės aktų, reglamentuojančių darbų atlikimą, reikalavimus ir yra tinkamai užbaigti. Tiekėjas atliktų darbų sąrašą turi išskirti darbų, atliktų savo jėgomis, vertes, jei tokia sąlyga buvo keliama kvalifikacijos reikalavime.

Jeigu pirkimo vykdytojui kyla abejonių dėl tiekėjo pateiktų dokumentų atitikties nustatytiems reikalavimams, jis turi kreiptis į kompetentingas institucijas, kad gautų visą reikiamą informaciją, taip pat gali kreiptis į užsakovą, kad šis patvirtintų, kad tiekėjas atliko darbus ar įvykdė sutartį (-is) tinkamai. Jei užsakovas – viešasis objektas (perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas), pirkimo vykdytojui rekomenduojama informaciją, nurodytą darbų sąrašą ir užsakovo pažymoje, patikrinti peržiūrint CVP IS paviešintas tiekėjo sutartis bei ataskaitas – patikrinti sutarčių vertes, sutarčių galiojimo terminus, jungtinės veiklos partnerius, subtiekejus ir kt. informaciją.

SVARBU!

Rekomenduojama įvertinti, kada patirčiai įrodyti pakanka atliktų ir dar tebevykdomų darbų, o kada – įvykdytų konkrečių sutarčių sąrašo. Kai perkami darbai, kurių visumą sudaro atskiri elementai arba pagal kurių pobūdį gali būti atskirti svarbiausi darbai, taip neiškreipiant numatomos sudaryti sutarties esmės, patirčiai pagrįsti pakanka atliktų darbų sąrašo ir patvirtinimo, kad darbai atlikti tinkamai. Pavyzdžiui, pirkimo objektas yra žvyrkelių asfaltavimo darbai, apšvietimo tinklų statybos darbai, vandentvarkos tinklų statybos darbai, viešųjų erdvių tvarkymo darbai ir pan. Tiekėjas gali pateikti sąrašą įvykdytų ir tebevykdomų darbų sutarčių, kuriose jau yra atlikęs darbų už reikalaujamą vertę, pateikdamas darbų priėmimo – perdavimo aktus ir užsakovo pažymą. Kitas pavyzdys – perkami neypatingųjų statinių kategorijai priskiriamos pastato remonto darbai. Šiuo atveju tiekėjai patirtį galėtų pagrįsti tiek ypatingųjų, tiek neypatingųjų statinių kategorijos pastatuose tinkamai atliktų analogiškų darbų bendra apimtimi.

Išskirtiniais atvejais tiekėjo gebėjimas įvykdyti reikiamos apimties įsipareigojimus gali būti pagrindžiamas tik įvykdyta (-omis) sutartimi (-imis). Pavyzdžiui, perkami sudėtingo tilto ar viaduko, ar estakados statybos darbai. Bendra vidutinė metinė svarbiausių statybos darbų apimtis nurodant susisiekimo komunikacijų statybos / rekonstrukcijos/ kapitalinio remonto darbus nebus pakankama įsitikinti tiekėjo gebėjimu pastatyti sudėtingą tiltą, viaduką ar estakadą, nes tokių svarbiausių (susisiekimo komunikacijų) statybos darbų visuma nebus tolygi vieno ar kelių sudėtingų nurodytų objektų statybai. Tokiu atveju pirkimo vykdytojui atitinkamą tiekėjo patirtį įrodytų darbų apimtis, grindžiama viena ar keliomis tinkamai įvykdytomis ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų tiltų

/viadukų/ estakadų statybos, rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto sutartimis, o tinkamą sutarčių įvykdymą pagrįstų užsakovo pažymos ir statybos užbaigimo aktai.

Taigi, ar tiekėjo patirčiai pagrįsti gali būti prašoma pateikti įrodymus apie tinkamai įvykdytą (-as) tam tikros vertės sutartį (-is), priklausys nuo pirkimo objekto specifikos. Į ją reikia atsižvelgti ir sprendžiant, kokio skaičiaus sutarčių bus prašoma iš tiekėjų, jiems grindžiant turimą patirtį (kai pasirenkamas būtent toks patirties įrodymas) – ar sutartis būtinai turi būti viena, ar tiktų ir kelios mažesnės apimties sutartys, kurių vertės būtų galima sumuoti iki pasiekiant kvalifikacijos reikalavime prašomą vertę.

Tiekėjo ar jo vadovaujančio personalo išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija

Šis kvalifikacijos reikalavimas keliamas siekiant įsitikinti, kad pirkimo sutarties vykdymas bus pavestas kvalifikuotam tiekėjo, atliekančio darbus, personalui ar jo vadovaujančiam personalui, kuris yra tiesiogiai susijęs su konkrečių darbų atlikimu.

Keliant reikalavimą turėti specialistus, kuriems suteikta teisė vadovauti statinio statybos darbams arba specialiesiems statybos darbams, svarbu nurodyti statinių kategoriją (ypatingieji, neypatingieji ar nesudėtingieji statiniai), kadangi nuo to priklauso atitiktį įrodančių dokumentų pateikimas (ar tai bus kvalifikacijos atestatai/teisės pripažinimo dokumentai, ar tai bus atitinkamą išsilavinimą patvirtinantys dokumentai).

SVARBU!

Nuo 2018-01-01 neypatingųjų statinių statybos/specialiųjų statybos darbų vadovais gali būti tik atestuoti specialistai, kurie privalo turėti kvalifikacijos atestatus ar teisės pripažinimo dokumentus. Pažymėtina, kad ypatingųjų statinių statybos/specialiųjų statybos darbų vadovai turi teisę eiti ir neypatingųjų statinių statybos/specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas, tačiau perkant neypatingųjų statinių statybos darbus, pirkimo vykdytojas negali kelti reikalavimo specialistams turėti teisę eiti atitinkamas pareigas ypatinguosiuose statiniuose ir turėti tai įrodančius dokumentus.

Tiekėjų kvalifikacijos reikalavimai	
Profesinis pajėgumas	
Ypatingieji ir neypatingieji statiniai	
Statinio statybos vadovas	Statinio specialiųjų statybos darbų vadovas
turi teisę eiti ypatingojo / neypatingojo statinio statybos vadovo pareigas (nurodoma statinių grupė (grupės) iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje)	turi teisę eiti ypatingojo / neypatingojo statinio specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas (nurodoma statinių grupė (grupės) iš nurodytųjų STR 1.01.03:2017 IV skyriuje; nurodomos specialiųjų statybos darbų sritys iš nurodytųjų STR 1.06.01:2016 1 priede)
Pastaba: <i>pogrūpiai nurodomi susisiekiama komunikacijoms, inžineriniams tinklams, kitiems inžineriniams statiniams; negyvenamiesiems pastatams pogrūpiai nurodomi atsižvelgiant į pirkimo objektą, bet būtina įvertinti, ar nebus apribojama konkurencija, kai nurodomas konkretus pogrūpis.</i>	

Patvirtinantys dokumentai: Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytų institucijų išduoti kvalifikacijos atestatai ar užsienio šalies specialistams išduoti dokumentai, patvirtinantys turimą kvalifikaciją kilmės šalyje.

Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta sąlyga: užsienio šalių specialistai iki Sutarties pasirašymo turi gauti Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą teisės pripažinimo dokumentą*.

**-Užsienio šalių specialistai – Europos Sąjungos valstybės narių, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybių, pasirašiusių Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis- turi teisę eiti ypatingųjų ir neypatingųjų statinių statybos vadovo /specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas, pripažinus jų kilmės valstybėje turimą teisę eiti analogiškų statinių statybos vadovo /specialiųjų statybos darbų vadovo pareigas.*

Užsienio šalių specialistų pareiga po supaprastinto pirkimo paskelbimo, atsižvelgiant į trumpesnius pirkimo procedūrų terminus, kaip įmanoma greičiau kreiptis į SPSC su prašymu išduoti teisės pripažinimo dokumentą Daugiau informacijos <http://www.spsc.lt>.

Nesudėtingieji statiniai

Vadovauti nesudėtingojo statinio statybai turi teisę asmenys, įgiję Statybos įstatymo 2 straipsnio 1 arba 92 dalyje nurodytą išsilavinimą (architekto ar statybos inžinieriaus).

Pastaba: pagal STR 1.06.01:2016 16 str. pastatų ir inžinerinių statinių, priskirtų prie I grupės nesudėtingų statinių, statybai neprivaloma skirti statinio statybos vadovo.

Pateikiami dokumentai: išsilavinimą liudijančių diplomų kopijos.

Specialistų patirtis: turi turėti ypatingojo/neypatingojo statinio statybos vadovo/specialiųjų statybos darbų vadovo ar nesudėtingųjų statinių statybos vadovo darbo patirtį bent viename baigtame objekte (atliktuose darbuose) atitinkamoje srityje (nurodant pagal poreikį statinių grupes, pogrupius ar darbų sritis).

Pateikiami dokumentai: gali būti pateikiamas gyvenimo aprašymas, nurodant konkrečius objektus, kuriuose buvo vykdyti ir tinkamai atlikti atitinkami darbai, ir/ar kiti dokumentai, įrodantys specialisto patirtį reikalavime nurodytose srityse. Pirkimo vykdytojas kiekvienu atskiru atveju, įvertinęs pirkimo objektą, sprendžia, kokie dokumentai pagrįs tinkamą darbų užbaigimą (ar tai bus užsakovo pažyma, ar darbų priėmimo- perdavimo aktai, ar kiti dokumentai).

Pagal pirkimo objekto specifiką gali būti keliami kvalifikacijos reikalavimai kitiems specialistams, pavyzdžiui, projekto vadovams, projekto dalies vadovams (jei kartu perkamos pavyzdžiui, darbo projekto parengimo paslaugos), specialistams, dirbantiems su statinio informaciniu modeliavimu (toliau – BIM), specialistams, turintiems teisę atlikti nekilnojamųjų daiktų kadastrinių matavimų paslaugas, geodezijos ir kartografijos paslaugas, jei kartu su statybos darbais perkamos šios paslaugos, specialistams, turintiems aukštalipio, suvirintojo kvalifikaciją, ir t.t.

SVARBU!

Pirkimo vykdytojas kvalifikacijos reikalavimuose nurodo reikalaujamas kompetencijas, o tiekėjas pasiūlyme pateikia reikalaujamas kompetencijas galinčių atitikti vadovų ar specialistų skaičių. Sprendimus dėl vadovų ir specialistų skaičiaus turi priimti tiekėjai, kurie teikdami pasiūlymus ir norėdami laimėti, parinks reikiamus išteklius ir jų skaičių, kad optimaliomis sąnaudomis galėtų

įvykdyti sutartis. Reikalavimas turėti didesnę nei minimalų specialistų skaičių gali būti nustatomas tik pagrįstais atvejais (pvz. teisės aktuose numatytais atvejais, kai vienu metu negali dirbti po vieną specialistą (pvz. dujotiekio suvirintojai, aukštalipiai ir pan.)).

Pirkimo vykdytojas turi nurodyti, ar tas pats asmuo, turėdamas reikalaujamą kvalifikaciją, galės vykdyti kelių vadovų ar specialistų funkcijas, ar tiekėjas gali siūlyti kelis specialistus į vieną poziciją, pavyzdžiui, kai keliamas reikalavimas specialiųjų statybos darbų vadovui nurodant kelias specialiųjų statybos darbų sritis.

Pažymėtina, kad sutarties vykdymo metu darbus turi vykdyti tiekėjo pasiūlyme nurodytas personalas, o jeigu nurodyti specialistai bus keičiami (*pavyzdžiui, jei nutraukia darbo santykius su tiekėju ar pan.*), tokiu atveju būtina užtikrinti, kad keičiami specialistai turėtų ne mažesnę nei pasiūlyme nurodytą kvalifikaciją ir patirtį.

6. RĖMIMASIS KITŲ ŪKIO SUBJEKTŲ PAJĖGUMAIS IR SUBTIEKĖJŲ PASITELKIMAS

6.1. RĖMIMASIS KITŲ ŪKIO SUBJEKTŲ PAJĖGUMAIS

Tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, kad atitiktų pirkimo dokumentuose nustatytus finansinio ir ekonominio pajėgumo reikalavimus ar techninio ir profesinio pajėgumo reikalavimus, neatsižvelgiant į ryšio su tais ūkio subjektais teisinį pobūdį. Galimos įvairios naudojimosi kitam subjektui priklausančiais ištekliais formos, pavyzdžiui, jungtinė veikla, subranga, konsorciumas, rėmimasis dukterinių įmonių pajėgumais, naudojimas asmenų, tiesiogiai nedalyvaujančių pirkimo procedūrose pajėgumais (šių asmenų įrankiais, įrenginiais, techninėmis priemonėmis) ir panašiai.

Kai tiekėjas remiasi kitų ūkio subjektų ekonominiais ir finansiniais pajėgumais (bendrosiomis ar vidutinėmis metinėmis veiklos pajamomis, mokumo, likvidumo koeficientais ir t.t.), rekomenduojama pareikalauti, kad tiekėjas ir ūkio subjektai, kurių pajėgumais remiamasi, prisiimtų **solidarią atsakomybę** už sutarties įvykdymą.

PASTABA!

Tiekėjai gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, jei jie realiai disponuos tais ištekliais sutarties vykdymo metu. Ši galimybė sietina su tiekėjo galimybe sutarties vykdymo metu faktiškai perimti, pasiskolinti tretiesiems asmenims priklausančias turtines ir neturtines vertybes ir jomis naudotis. Tiekėjas negali perimti ir disponuoti tais kito ūkio subjekto veiklos rodikliais ir (ar) patirtimi, kurie pagal savo pobūdį yra neatsiejamai susiję su jų turėtoju ir kurių neįmanoma faktiškai perduoti kitiems asmenims naudoti (pavyzdžiui, veiklos pajamų, pelno rodikliai), todėl numatytiems kvalifikacijos reikalavimams tenkinti trečiuosius asmenis tiekėjas gali pasitelkti, jei vykdant sutartį to ūkio subjekto veiklos rodikliai ir (ar) patirtis jam bus prieinami, t. y. jis galės jais disponuoti. Pažymėtina, kad Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos įpareigoja tiekėją įrodyti pirkimo vykdytojui, kad ištekliai, kuriais jis remsis, jam bus prieinami visą sutarties vykdymo laikotarpį, o pirkimo vykdytojas turi teisę įvertinti tokių įrodymų priimtinumą. Todėl remiantis ekonominiais ir finansiniais pajėgumais, kurių negalima perimti ir disponuoti, rekomenduojama numatyti solidarią atsakomybę už sutarties vykdymą.

Jeigu reikalaujama techninių ir profesinių pajėgumų (išsilavinimo, profesinės kvalifikacijos ar profesinės patirties), tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais tik tuo atveju, jeigu tie **subjektai patys atliks darbus**, kuriems reikia jų turimų pajėgumų. Ši nuostata taikoma nepažeidžiant nustatyto (jei pirkimo dokumentuose nurodyta) reikalavimo dėl esminių užduočių atlikimo.

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose gali reikalauti, kad jo nurodytas **esmines užduotis** (esminius darbus) atliktų pats pasiūlymą pateikęs tiekėjas, o jeigu pasiūlymą pateikė tiekėjų grupė, - tos grupės dalyvis. Reikalauti ar nereikalauti, kad esminius darbus atliktų pats tiekėjas, priklauso nuo pirkimo vykdytojo pasirinkimo. Tačiau esminių darbų atlikimo reikalavimas turėtų būti pagrįstas, proporcingas ir būtinas sutarties tinkamam įvykdymui, o pirkimo dokumentuose labai aiškiai ir konkrečiai turi būti nurodyta, kokie darbai laikomi esminiais. Tai nebūtinai turi būti didžiausios vertės darbai. Esminių darbų negalima apibrėžti procentine išraiška. Jei keliamas reikalavimas esminiams darbams, tokiu atveju pats tiekėjas (ar tiekėjų grupės dalyvis) turi atitikti atitinkamus kvalifikacijos reikalavimus, kurie skirti įrodyti pajėgumą atlikti nurodytus esminius darbus.

Jei tiekėjas remiasi kitų ūkio subjektų pajėgumais, jis privalo su pasiūlymu ar paraiška pateikti įrodymus, kad vykdant pirkimo sutartį ūkio subjektų, kurių pajėgumais jis remiasi, ištekliai jam bus prieinami ir galimi naudotis per visą sutarties vykdymo laikotarpį.

Pirkimo vykdytojas patikrina, ar ūkio subjektai, kurių pajėgumais ketina remtis tiekėjas, tenkina jiems keliamus kvalifikacijos reikalavimus ir, ar nėra tokio ūkio subjekto pašalinimo pagrindų. Jeigu ūkio subjektas netenkina jam keliamų kvalifikacijos reikalavimų arba jo padėtis atitinka bent vieną pirkimo vykdytojo nustatytą pašalinimo pagrindą, pirkimo vykdytojas turi pareikalauti per jo nustatytą terminą pakeisti tokį ūkio subjektą reikalavimus atitinkančiu ūkio subjektu.

Jeigu pasiūlymų vertinimo metu paaiškėja, kad tiekėjas, nenurodęs, jog remiasi kitų ūkio subjektų pajėgumais (kvalifikacija), pats neatitinka pirkimo dokumentuose aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluotų kvalifikacijos reikalavimų, jis neįgyja teisės po pasiūlymų pateikimo termino pabaigos pasitelkti (nurodyti) naujų subjektų tam, kad atitiktų kvalifikacijos reikalavimus. Pažymėtina, kad su pasiūlymu teikdamas tik savo Europos bendrąjį viešųjų pirkimų dokumentą (toliau – EBVPD) tiekėjas deklaruoja, jog jis pats atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, todėl paaiškėjus, jog tiekėjas neatitinka šių reikalavimų, turėtų būti svarstoma ne apie galimybę tiekėjui pasitelkti kitus ūkio subjektus, bet apie tiekėjo pašalinimą iš pirkimo procedūros ir įvertinimą, ar tiekėjas nepateikė melagingos informacijos Viešųjų pirkimų įstatymo 52 straipsnio ir Pirkimų įstatymo 63 straipsnio nustatyta tvarka.

6.2. SUBTIEKIMO REIKALAVIMAI

Tiekėjas savo pasiūlyme turi nurodyti, kokiai pirkimo sutarties daliai ir kokius subtiekejus, jeigu jie yra žinomi, jis ketina pasitelkti. Sudarius pirkimo sutartį, tačiau ne vėliau negu pirkimo sutartis pradeda vykdyti, tiekėjas turi nurodyti visus subtiekejus, kurie faktiškai vykdys sutartį. Sutarties vykdymo metu tiekėjas privalo informuoti apie minėtos informacijos pasikeitimus, taip pat apie naujus subtiekejus, kuriuos jis ketina pasitelkti vėliau. Jei pirkimo dokumentuose buvo nustatyti kvalifikacijos reikalavimai subtiekejams, naujai pasitelkiami subtiekejai privalo atitikti šiuos reikalavimus.

Jeigu tiekėjas ketina sutarties vykdymui pasitelkti specialistą – fizinį asmenį, tačiau pirkimo laimėjimo ir sutarties sudarymo atveju neketina jo įdarbinti, tokiu atveju specialistas (fizinis asmuo) pasiūlyme turi būti nurodomas kaip tiekėjo subtiekėjas (pateikiant įrodymus, kad jo ištekliai bus prieinami ir galimi naudoti visą sutarties vykdymo laikotarpį).

Jeigu tiekėjas ketina sutarties vykdymui pasitelkti specialistą – fizinį asmenį, kurį pirkimo laimėjimo ir sutarties sudarymo atveju ketina įdarbinti, jis turi būti nurodytas pasiūlyme kaip tiekėjo siūlomas specialistas ir tiekėjas iki pateikiant pasiūlymą turėtų sudaryti su ketinamu sutarties vykdymo metu pasitelkti specialistu susitarimą arba ketinimų protokolą, arba kitą dokumentą, kuris pagrįstų, kad toks ketinimas buvo iki tiekėjui pateikiant pasiūlymą ir, kad pirkimo laimėjimo ir

sutarties sudarymo atveju specialistas bus įdarbintas. Šiuos dokumentus tiekėjas pateikia kartu su pasiūlymu.

SVARBU!

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose, jei pirkimo sutarties pobūdis leidžia, **privalo** nustatyti **tiesioginio atsiskaitymo su subtiekejais galimybe** ir tokio atsiskaitymo tvarką pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 88 straipsnio 2 dalį ar Pirkimų įstatymo 96 straipsnio 2 dalį (ši nuostata neprivaloma vykdant mažos vertės pirkimus). Darbų pirkimų atveju tai labai aktualu, nes tiesioginis atsiskaitymas su subtiekejais išspręstų sutarties vykdymo metu kylančias problemas, kai tiekėjai piktnaudžiauja neatsiskaitydami laiku su subtiekejais, kai lėšas, gautas iš pirkimo vykdytojo už subtiekejo atliktus darbus, naudoja kituose objektuose ar kitiems savo tikslams.

Rekomenduojama pirkimo dokumentuose nurodyti, kad pasiūlyme būtų nurodoma ne tik kokiais pirkimo daliais (atliekamiems darbams ir/ar kartu teikiamoms paslaugoms ir/ar prekių tiekimui) bus pasitelkiami subtiekejai, bet ir šių dalių kainą, kad vykdant sutartį būtų aiški subtiekejui mokėtina suma.

7. KAINODAROS TAISYKLĖS

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 87 straipsnio ir Pirkimų įstatymo 95 straipsnio nuostatomis pirkimo sutartyje, kai ji sudaroma raštu, turi būti nustatytos kainodaros taisyklės. Pirkimo vykdytojas darbų pirkimo dokumentuose ir sutartyje turi aiškiai nurodyti, koks sutarties kainos apskaičiavimo būdas yra pasirenkamas, taip pat turi būti nustatytos kainodaros taisyklės, taikomos sutartyje numatytiems galimiems sutarties keitimo atvejams. Nustatant kainodaros taisykles privaloma (mažos vertės pirkimo atveju – rekomenduojama) vadovautis Kainodaros metodika.

Pirkimo vykdytojas, darbų pirkimo atveju gali taikyti vieną iš šių Kainodaros metodikoje nurodytų sutarties kainos apskaičiavimo būdų ir (ar) jų derinius:

- (i) fiksuotos kainos;
- (ii) fiksuoto įkainio;
- (iii) fiksuotos kainos su peržiūra;
- (iv) fiksuoto įkainio su peržiūra;
- (v) kintamo įkainio;
- (vi) sutarties vykdymo išlaidų atlyginimo;
- (vii) kitus būdus, nustatytus laikantis Kainodaros metodikoje įtvirtintų kainodaros taisyklėms taikomų reikalavimų.

DĖMESIO!

Tais atvejais, kai sutartyje nustatytas darbų atlikimo laikotarpis kartu su numatytu sutarties pratęsimu yra ilgesnis nei 2 metai, pirkimo vykdytojas privalo (jei trumpesnė – gali) numatyti fiksuotą kainą su peržiūra arba fiksuotą įkainį su peržiūra arba kitą kainos apskaičiavimo būdą, kartu numatant ir peržiūros sąlygas. Pažymėtina, kad sutartyje turi būti aiškiai nustatytos sutarties kainos (įkainių) peržiūros sąlygos, t. y. pirkimo dokumentuose ir sutartyje būtina nurodyti aplinkybes, kurioms atsiradus bus atliekama kainos (įkainių) peržiūra (pavyzdžiui, sutarties kainos peržiūra bus atliekama, jeigu kainų pokytis, lyginant jį su praėjusių metų kainomis, yra didesnis kaip 5 procentai), nurodyti statistinių rodiklių šaltinius, jei peržiūra vykdoma remiantis jų duomenimis, nustatyti sutarties kainos (įkainių) perskaičiavimo formulę bei peržiūros momentą ir dažnumą, bei momentą, nuo kurio įsigalioja pakeista sutarties kaina (įkainiai). Taip pat sutartyje rekomenduojama aiškiai nurodyti, kokiais sutarties daliais bus taikoma peržiūra, pavyzdžiui, nustatyti, kad perskaičiuota kaina (įkainiai) bus taikoma darbams, kurie iki peržiūros momento nebuvo atlikti.

Fiksuota kaina

Fiksuotos kainos kainodaros būdą galima pasirinkti tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas žino darbų apimtį⁵, tačiau negali tiksliai nustatyti darbų kiekių, o tiekėjas, būdamas tos srities profesionalu, bei atsižvelgdamas į pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus, įsipareigoja už fiksuotą kainą atlikti visus darbus.

Pavyzdžiui, toks kainodaros būdas gali būti pasirenkamas perkant rangos darbus kartu su projektavimo paslaugomis: pirkimo objektas – suprojektuoti ir pakloti apie X m naujų buitinių nuotekų tinklų ir X m naujų vandentiekio tinklų, pastatyti/rekonstruoti vandentiekio, nuotekų tinklus bei įrenginius, įrengti priešgaisrinius hidrantus, įrengti buitinių nuotekų siurblius, sudaryti galimybę prie tinklų prisijungti X gyvenamųjų būstų. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose nurodo projektavimo ir statybos darbų apimtį⁶, funkcines bei technines savybes bei kitus reikalavimus objektui, o tiekėjas privalo pats įvertinti visas darbų apimtį, kurias reikia atlikti, kad būtų pasiekti nustatyti techniniai reikalavimai ir funkcinės savybės.

Fiksuotos kainos kainodara gali būti nustatoma ir tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas nors ir gali pakankamai tiksliai nustatyti darbų apimtį ir jų kiekius (pavyzdžiui pirkimo vykdytojas rangos darbus perka pagal jau parengtą projektą), tačiau rizika dėl galimo darbų kiekių svyravimų yra perduodama tiekėjui.

Pasirinkus šį kainodaros būdą statinio projekto sąnaudų kiekių žiniaraščiuose (jeigu jie yra pateikiami kartu su pirkimo dokumentais) nurodyti dydžiai – statybos produktų kiekis, įrenginių, mechanizmų skaičius ir statybos darbų (statinio, jo elementų baigtinių darbų ir jiems atlikti reikalingų resursų) apimtį, išreikšta statybos darbų vienetais, yra apytikriai ir neturi būti laikomi faktiniu ir tiksliu darbų, kuriuos tiekėjas turi atlikti, kiekiu. Jei vykdam sutartį darbų faktinis kiekis skirsis nuo nurodyto perkamo kiekio (pavyzdžiui, nuo kiekių žiniaraštyje nurodyto kiekio), turi būti laikoma, kad šie didesni ar mažesni darbų kiekiai buvo įskaičiuoti į mokėtiną pagal sutartį kainą.

Pažymėtina, kad jei nesikeičia darbų apimtys, sutarties kaina negali būti keičiama. Pagal šį kainodaros būdą didesni atliktų darbų kiekiai negali būti laikomi papildomais darbais, o mažesni – atsisakomais darbais.

Rekomenduojama tokiu atveju nereikalauti, kad tiekėjas kartu su pasiūlymu pateiktų užpildytus sąnaudų kiekių žiniaraščius, kadangi visa rizika dėl kiekių apskaičiavimo yra perduodama tiekėjui. Tiekėjas, įvertinęs pirkimo objektą, turi turėti galimybę teikdamas pasiūlymą kiekius koreguoti ir juos įvertinęs nurodyti pasiūlymo kainą. Atsižvelgiant į tai, kad praktikoje sutarties vykdymo metu gana dažnai atsiranda poreikis sutarties šalims keisti sutartį (pavyzdžiui, atsisakyti dalies nereikalingų darbų, vienus darbus keisti kitais ir pan.) ir tokiais atvejais reikia įsivertinti atliekamo keitimo vertę, rekomenduojama pirkimo dokumentuose nustatyti, kad pirkimo laimėtojas po sutarties sudarymo per tam tikrą laikotarpį (pavyzdžiui, per 1 mėnesį po sutarties pasirašymo) turi pateikti įkainotų sąnaudų kiekių žiniaraščius. Šie žiniaraščiai nebūtų naudojami atsiskaitymui už atliktus darbus, o tik įvertinimui atsisakomų ir (ar) papildomų darbų, jeigu sutarties vykdymo metu atsirastų toks poreikis.

⁵ Darbų apimtį – pirkimo techninėje specifikacijoje, ir (ar) darbų (kaip jie suprantami pagal Įstatymus) projekte (aiškinamuosiuose raštuose ir brėžiniuose) išreikštų sprendinių visuma, apimanti visus tiekėjui būtinus atlikti darbus, visas tiekėjui nustatytas pareigas, užduotis ir perduotas rizikas. Atskirais atvejais darbų apimtį gali apibrėžti ir darbų kiekis;

⁶ šiuo atveju darbų apimtį būtų laikoma techninėje specifikacijoje nurodytų darbų visuma, pavyzdžiui: parengti naujų nuotekų (apie 6890 m, neįskaitant išvadų iki namų valdos ribų, preliminariai dviejų naujų nuotekų siurblių statyba ir dviejų esamų rekonstrukcija) ir naujų vandentiekio (apie 3538 m, neįskaitant įvadų iki namų ribos) tinklų techninį ir darbo projektą, pastatyti/rekonstruoti vandentiekio, nuotekų tinklus bei įrenginius, įrengti priešgaisrinius hidrantus. Įrengti buitinių nuotekų tinklų ir vandentiekio atšakas iki sklypų ribų (prijungti naujus 179 būstus (422 gyventojus) prie nuotekų tinklų ir 107 būstus (253 gyventojus) prie vandentiekio tinklų). Atlikti siurblių paleidimo/derinimo darbus. Atlikti vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklų bandymą, praplovimą, o vandentiekio tinklams ir dezinfekavimą. Atlikti ardomų kelių dangų ir gerbūvio atstatymą;

Pasirinkus šį kainodaros būdą, pasiūlymų vertinimo metu yra vertinamas tiekėjo siūlomas kainos dydis, o pradinės sutarties vertė yra lygi tiekėjo pasiūlymo kainai, nurodytai už visą perkamų darbų apimtį.

Pirkimo vykdytojas už visą pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatytą pirkimo objektą tiekėjui sumoka pasiūlyme nurodytą kainą. Sutartyje turi būti aiškiai nustatyta atsiskaitymo su tiekėju tvarka (pavyzdžiui, gali būti nustatomas atsiskaitymas dalimis: procentiškai, etapais, pagal konkrečias veiklas ir pan.)

Atkreiptinas dėmesys, kad pirkimo vykdytojas kartu su pirkimo dokumentais turi pateikti visus dokumentus, pavyzdžiui, projektą, darbų aprašymus, nurodyti medžiagų specifikacijas, kad tiekėjai, teikdami pasiūlymus, galėtų tinkamai įkainoti darbus bei pateikti pasiūlymus.

DĖMESIO!

Pasirinkus šį kainodaros būdą sutarties kainos keitimas (pavyzdžiui kainos didėjimas dėl keičiamų kiekių (apimčių), papildomų nenumatytų darbų įsigijimo) sutarties vykdymo metu galimas tik išimtiniais atvejais. Siekiant išvengti sutarties šalių ginčų vykdant sutartį, rekomenduojama pirkimo dokumentuose ir sutartyje numatyti sutarties kainos keitimo sąlygas ir tvarką remiantis Įstatymais ir Civiliniu kodeksu, t. y. sutartyje nurodyti aplinkybes, kurioms atsiradus būtų atliekamas sutarties kainos keitimas, nustatyti tokio keitimo atlikimo tvarką bei nurodyti aiškias sutarties kainos keitimo kainodaros taisykles. Pažymėtina, kad Civilinio kodekso nuostatos taikomos tiek, kiek nereglamentuoja Įstatymai.

Pavyzdys: rangos darbai perkami pagal projektą. Pirkimo vykdytojas kartu su pirkimo dokumentais pateikia visus statinio projekto dokumentus, t. y. technines specifikacijas, aiškinamuosius raštus, brėžinius, sąnaudų kiekių žiniaraščius ir kt., kuriuos įvertinęs tiekėjas nurodo pasiūlymo kainą. Atsižvelgiant į tai, kad faktiniai darbų kiekiai, gaunami įgyvendinant projekto sprendinius, paprastai visada skiriasi nuo projektinių kiekių, rekomenduojama sutartyje numatyti galimybę keisti sutarties kainą, t. y. nustatyti, kad sutarties kaina bus keičiama (sutarties kaina didės arba mažės) tais atvejais, jeigu faktinis pirkimo dokumentuose ir sutartyje nurodytas darbų kiekis (skaičiuojant pinigine verte) vykdant sutartį bus didesnis kaip 15 procentų, skaičiuojant nuo pradinės sutarties vertės (pvz. tiekėjo pasiūlymo kaina – 150 000 EUR, tiekėjas faktiškai darbų atliko už 185 000 EUR., t. y. sutartyje nurodytas darbų kiekis, skaičiuojant pinigine verte, padidėjo 35 000 EUR, o tai yra 23,3 procentai (15 procentų – 22 500 EUR). Atsižvelgiant į tai, bei vadovaujantis sutarties nuostatomis, sutarties kaina, kurią pirkimo vykdytojas sumokės tiekėjui, šiuo atveju padidėja 150 000 EUR +12 500 EUR).

Fiksuotas įkainis

Pirkimo vykdytojas turėdamas projektą, t. y. tiksliai žinodamas darbų apimtį ir kiekius, pirkdamas darbus gali pasirinkti fiksuoto įkainio kainodarą. Tokiu atveju pasiūlymų vertinimo metu yra vertinama įkainių, padaugintų iš preliminarinių darbų kiekių, suma, o pradinės sutarties vertė yra lygi laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kainai, apskaičiuotai sudauginus preliminarinius darbų kiekius iš laimėjusio tiekėjo pasiūlytų įkainių.

Sutarties vykdymo metu projekte nurodyti darbų kiekiai gali kisti, t. y. sutarties vykdymo metu faktiškai gali būti įsigyti didesni darbų kiekiai, nei buvo nurodyta pirkimo dokumentuose ir sutartyje. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama pirkimo dokumentuose nusimatyti galimybę įsigyti papildomai bei nusimatyti papildomiems darbams (darbų kiekiams) skirtą lėšų sumą (nustatant konkrečią lėšų sumą arba numatant X procentų nuo pradinės sutarties vertės). Sutarties vykdymo metu už faktiškai atliktus darbus su tiekėju atsiskaitoma pagal sutartyje nustatytus įkainius neviršijant pradinės sutarties vertės, o jei buvo numatyta galimybė įsigyti papildomai – neviršijant numatytos ir užfiksuotos papildomiems darbams skirtos lėšų sumos.

Pavyzdys: rangos darbai perkami pagal projektą, projekto skaičiuojamoji kaina yra 80 000, 00 EUR. Įvertinus tai, kad faktiškai atliktų darbų kiekis sutarties vykdymo metu gali kisti (didėti), pirkimo vykdytojas turi galimybę nusimatyti konkrečią lėšų sumą, skirtą papildomiems darbams (darbų kiekiams), pavyzdžiui, 10 000,00 EUR. Tokiu atveju sutarties vykdymo metu su tiekėju būtų atsiskaitoma už faktiškai atliktus darbus iki 90 000,00 EUR sumos. Atkreiptinas dėmesys, kad į šią sumą pirkimo vykdytojas turi atsižvelgti parinkdamas pirkimo būdą

Fiksuoto įkainio kainodarą galima pasirinkti ir tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas negali tiksliai nustatyti darbų apimties ir (ar) darbų kiekių. Pavyzdžiui, kai yra perkami eksploatacinio pobūdžio statybos darbai, t. y. kai darbai perkami ne pagal tam tikrą projektą, bet įprasto nuolatinio pobūdžio rutininiai statinio remonto darbai, susiję su jo įprastiniu naudojimu, kuriems vykdyti pagal galiojančius teisės aktus nereikia projekto (perkami paprastojo remonto darbai). Tokiu atveju pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi nurodyti siekiamų įsigyti darbų sąrašą (pavadinimus), aprašymus, medžiagų specifikacijas ir nurodyti minimalius, preliminarius arba maksimalius darbų kiekius bei nurodyti maksimalią pirkimui skirtą lėšų sumą.

Šiuo atveju tiekėjai teikdami pasiūlymus nurodytus darbus turi įkainoti. Pasiūlymo vertinimo metu pirkimo vykdytojas turi vertinti tiekėjo pasiūlyto įkainio dydį ar įkainių sumą, o pradinės sutarties vertė lygi maksimaliai pirkimui skirtai lėšų sumai.

Jeigu pirkimo objektas susideda iš skirtingų darbų ir pirkimo vykdytojas pirs skirtingus jų kiekius, vertinant pasiūlymą, turi būti vertinama įkainių, padaugintų iš minimalių ar preliminarių kiekių arba lyginamųjų koeficientų⁷, suma.

Pavyzdžiui: pirkimo vykdytojas planuoja įsigyti sienų glaistymo darbus, sienų ir grindų dažymo darbus, bei kitus remonto darbus pagal pateikiamą sąrašą. Maksimali darbams skirta suma - 5 000 EUR. Vykdamas sutartį su tiekėju būtų atsiskaitoma už faktiškai atliktus darbus, sumokant sutartyje nustatytą įkainį. Šiuo atveju pirkimo vykdytojas sutartį galėtų vykdyti iki tol, kol bus pasiekta 5 000 EUR suma.

Pasirinkus fiksuoto įkainio kainos apskaičiavimo būdą sutartyje kiekvienas atskiras darbas yra nurodomas atskira eilute, o pirkimo vykdytojas su tiekėju atsiskaito už faktiškai atliktus ir išmatuotus kiekius, pagal sutartyje nurodytus įkainius.

Kintamas įkainis

Perkant darbus daliai sutarties (nenumatytiems darbams) gali būti nustatoma kintamo įkainio kainodara. Kintamo įkainio kainodara gali būti taikoma tik tokiems darbams, kurie atsiranda sutarties vykdymo metu, t. y. darbams, kurių nebuvo galima numatyti prieš pradėdamas pirkimą, tokie darbai nebuvo įtraukti į pirkimo dokumentus ir sutartį, tačiau jie būtini, norint tinkamai įvykdyti sutartį.

Pasirenkant šį kainodaros būdą pirkimo vykdytojas turi nurodyti darbų, kuriems taikomas šis kainodaros būdas, apimtį (pavyzdžiui 5 procentai nuo pradinės sutarties vertės) bei pirkimo dokumentuose nustatyti, kaip bus apskaičiuojama kintama dalis⁸.

Atkreiptinas dėmesys, kad kintamo įkainio kainodara gali būti nustatoma tik tokiems darbams, kurių kintamo įkainio dalį galima nustatyti pagal Rekomendacijose numatytus įkainius.

Sutarties vykdymo išlaidų atlyginimas

Šis kainodaros būdas gali būti nustatomas tais atvejais, kai pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose negali tiksliai apibrėžti dalies pirkimo objekto (pavyzdžiui, įvairūs leidimai, rinkliavos ir pan.), o tiekėjas, rengdamas pasiūlymą, neturi galimybių iš anksto numatyti ir įvertinti visų sutarties vykdymo išlaidų ir (ar) negali prisiimti rizikos dėl tam tikrų išlaidų dydžio. Nurodytas

⁷ Lyginamasis koeficientas turėtų būti suprantamas kaip perkamo objekto sudėtinių dalių kiekio proporcinis pasiskirstymas;

⁸ Kintamas įkainis susideda iš dviejų dalių – kintamos dalies ir tiekėjo pasiūlyto priedo ar nuolaidos, kuri skaičiuojama santykinu dydžiu (procentais);

kainodaros būdas taip pat gali būti taikomas ir daliai darbų sutarties, t. y. sutartyje nenumatytiems darbams įsigyti, kai tokių išlaidų kintamo įkainio dalies negalima nustatyti pagal Rekomendacijoje nurodytus įkainius.

Sutarties vykdymo išlaidų kainodara susideda iš dviejų dalių – viena kainos dalis apskaičiuojama taikant vieną iš Kainodaros metodikoje nurodytų kainos apskaičiavimo būdų (fiksutos kainos, fiksuoto įkainio, fiksuotos kainos su peržiūra arba fiksuoto įkainio su peržiūra), o kitą dalį sudaro tiekėjo faktiškai patiriamos išlaidos, tiesiogiai susijusios su sutarties vykdymu.

Pasirinkus šį kainodaros būdą pirkimo dokumentuose ir sutartyje turi būti nurodyta:

✓ konkretios išlaidos (pavyzdžiui, nurodomos išlaidų grupės, rūšys ir pan.), kurios bus įskaitytinės į tiekėjui pagal sutartį mokėtiną kainą;

✓ išlaidų, kurioms bus taikomas šis kainodaros būdas, apimtis (pavyzdžiui, 5 procentai nuo pradinės sutarties vertės).

Rekomenduojama sutartyje numatyti, kad visi tiekėjo sprendimai, susiję su faktinėmis išlaidomis, su pirkimo vykdytoju būtų derinami iš anksto.

Pirkimo vykdytojui sutartyje nustačius bet kurį iš aukščiau nurodytų kainos apskaičiavimo būdų ir sutarties vykdymo metu atsiradus poreikiui keisti sutarties kainą pagal sutartyje nurodytas kieki (apimtį) keitimo sąlygas (pavyzdžiui, įsigijus papildomus darbus (papildomus jų kiekius)) arba keičiant sutartį kitais nei sutartyje nurodytais pagrindais⁹, pradinės sutarties vertė nesikeičia, išskyrus atvejus, kai sutarties kaina buvo peržiūreta pagal sutartyje nurodytas peržiūros sąlygas. Tokiu atveju atitinkamai patikslinama (didėja arba mažėja) pradinės sutarties vertė.

Sutarties vykdymo metu gana dažnai atsiranda aplinkybių, kurios įtakoja sutarties keitimą. Siekiant išvengti sutarties šalių ginčų dėl sutarties keitimo, rekomenduojama sutartyje aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai suformuluoti sutarties keitimo sąlygas. Tiek pirkimo dokumentuose, tiek sutartyje turi būti nurodyta galimų pakeitimų apimtis, pobūdis ir aplinkybės, kurioms esant pakeitimai gali būti atliekami. Kitais atvejais sutartis gali būti keičiama vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 2 punkte bei 5 dalyje ir Pirkimų įstatymo 97 straipsnio 1 dalies 2 punkte bei 5 dalyje nustatyta tvarka.

Pirkimo vykdytojas, atlikdamas sutarties keitimą (kiekių (apimčių) keitimą) ir apskaičiuodamas atsisakomų, įsigyjamų papildomų darbų arba keičiamų darbų kainas, turi taikyti Kainodaros metodikoje nustatytus būdus.

Sutarties šalys, atlikdamos sutarties keitimą ir negalėdamos apskaičiuoti atliekamo keitimo kainos taikant Kainodaros metodikoje nurodytus būdus, kainos apskaičiavimui gali naudoti Gairių priede Nr. 3 pateiktą skaičiuoklę.

Daugiau informacijos apie sutarčių keitimą jų galiojimo laikotarpiu galima rasti Tarnybos parengtose Sutarties keitimo gairėse.

8. TIEKĖJO IR JO PATEIKTO PASIŪLYMO VERTINIMAS

Pirkimo vykdytojas privalo išsiaiškinti, ar nėra tiekėjo pašalinimo pagrindų (vykdant mažos vertės pirkimą šių reikalavimų kelti neprivaloma). Reikalavimai dėl tiekėjų pašalinimo pagrindų nustatomi vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 46 straipsnio arba Pirkimų įstatymo 59 straipsnio 1 dalies nuostatomis. Tiekėjas, teikdamas pasiūlymą ar paraišką, turi pateikti EBVPD – aktualią deklaraciją, kuri pakeičia kompetentingų institucijų išduodamus dokumentus ir preliminariai patvirtina, kad tiekėjas ir subjektai, kurių pajėgumais jis remiasi, neturi pašalinimo pagrindų.

Daugiau informacijos pateikiama Tiekėjų pašalinimo pagrindų, kvalifikacijos reikalavimų, kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų vertinimo procedūrų vadove, kuris skelbiamas Tarnybos tinklalapyje.

⁹ Atliekant sutarties keitimą vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnio ir Pirkimų įstatymo 97 straipsnio nuostatomis.

DĖMESIO!

Pirkimo vykdytojui nebėra pareigos tikrinti visų tiekėjų dokumentų, patvirtinančių pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir, jei buvo taikyta, kokybės vadybos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams. Šių dokumentų reikalaujama tik iš laimėjusio tiekėjo. Pirkimo vykdytojas neturi prašyti iš tiekėjo pateikti tų dokumentų ir informacijos, su kuriais jis gali susipažinti tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungęs prie nacionalinės duomenų bazės bet kurioje valstybėje narėje arba naudodamasi CVP IS priemonėmis, ir kuriuos jis turi iš ankstesnių pirkimo procedūrų, jei šie dokumentai tebėra aktualūs ir galiojantys (plačiau apie tai žr. 5 skyriuje).

Tiekėjams suteikiama galimybė dalyvauti pirkime, net jei jie turėtų būti pašalinti iš pirkimo procedūros, kai jie įrodo, kad:

- savanoriškai atlygino žalą;*
- bendradarbiavo tiriant nusikalstamą veiklą ar pažeidimą;*
- ėmėsi techninių, organizacinių, personalo valdymo priemonių tolesnių nusikalstamų veiklų ar pažeidimų prevencijai;*
- sumokėjo mokesťines skolas ar sudarė susitarimus dėl jų sumokėjimo.*

Melaginga informacija

Vertinant pasiūlymą ir nustačius, kad tiekėjas nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją dėl pašalinimo pagrindų nebuvimo ir atitikties kvalifikacijos reikalavimams, arba dėl pateiktos melagingos informacijos tiekėjas negali pateikti dokumentų, patvirtinančių atitiktį nustatytiems reikalavimams, tiekėjas turi būti pašalinamas iš pirkimo procedūrų ir įtraukiamas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą¹⁰.

Konfidenciali informacija

Viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio 9 dalis ir Pirkimų įstatymo 94 straipsnio 9 dalis nustato pareigą pirkimo vykdytojui viešinti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį, preliminarią sutartį ir šių sutarčių pakeitimus, išskyrus informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų informacijos ir duomenų apsaugą reguliuojantiems teisės aktams arba visuomenės interesams, pažeistų teisėtus konkretaus tiekėjo komercinius interesus arba turėtų neigiamą poveikį tiekėjų konkurencijai.

Konfidencialios informacijos apimtį nurodo tiekėjai, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad visas tiekėjo pasiūlymas negali būti laikomas konfidencialia informacija, todėl kiekvienu atveju pirkimo vykdytojo pareiga objektyviai įvertinti tiekėjo argumentus apie jo pasiūlymą sudarančios informacijos konfidencialumą. Konfidenciali informacija gali būti laikoma konfidencialia tik tuomet, kai tiekėjas ne formaliai, bet realiai (laikantis tai sričiai taikomos praktikos) pagrindžia būtinybę išsaugoti tokios informacijos slaptumą. Tokios pozicijos laikosi ir teismai¹¹.

Perkant darbus pagal įkainį, pats įkainis negali būti laikomas konfidencialiu, o įkainio sudedamosios dalys galėtų būti laikomos konfidencialiomis tik tais atvejais, kai tiekėjas tai pagrindžia. Įkainio sudėtinėmis dalimis laikomos dalys, iš kurių susideda įkainiai, pvz. medžiagos, mechanizmai, darbo užmokestis, objekto savikaina, tiesioginės ir netiesioginės išlaidos, pristatymo kaštai, pelnas ir kt. Darbų pirkimų atveju, kai planuojama pasirašyti fiksuotos kainos sutartį ir reikalaujama pateikti tik įkainotos veiklos sąrašą, tiekėjų nurodytos atskirų darbų grupių sumos negali būti laikomos kainos sudedamosiomis dalimis, tačiau prašant pateikti darbų kiekių

¹⁰ Viešųjų pirkimų įstatymo 52 straipsnio ir Pirkimų įstatymo 63 straipsnio nuostatos;

¹¹ LAT 2013 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-495/2013, Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1514/2012, LAT 2017 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-354-690/2017 82, LAT 2018 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-16-378/2018;

žiniaraščius ar lokalines sąmatas, nurodomos sumos prie kiekvienos eilutės skiltyse „darbai“, „mechanizmai“ ir „medžiagos“ laikomos kainos sudedamosiomis dalimis, tačiau skilčių „darbai“, „mechanizmai“, „medžiagos“ galutinė suma ir bendra darbų kiekių žiniaraščių ar lokalinių sąmatų suma nelaikomos kainos sudedamosiomis dalimis.

Daugiau informacijos apie konfidencialumą pirkimuose galima rasti Tarnybos informaciniame pranešime „Konfidencialumas viešuosiuose pirkimuose“.

8.1. EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAI

Pirkimo vykdytojui pasiūlymus vertinant pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus, pirmiausia reikia įvertinti, ar pasirinkti kriterijai atspindi potencialią ekonominę naudą, ar padidins perkamo objekto naudojimo efektyvumą, ar bus pasiekti konkretūs pirkimo tikslai, be to, pirkimo vykdytojas turi turėti argumentus, pagrindžiančius vieno ar kito kriterijaus pasirinkimą. Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyti visi vertinimo kriterijai, nustatytos pasiūlymų vertinimo sąlygos ir tvarka.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 55 straipsniu ir Pirkimų įstatymo 65 straipsniu pirkimo vykdytojas *ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą išrenka pagal:*

1) *kainos ar sąnaudų ir kokybės santykį:*

a) *techninius pranašumus, estetines ir funkcines charakteristikas, prieinamumą, tinkamumą visiems vartotojams, socialines, aplinkosaugines ir inovatyvias charakteristikas bei sąžiningos prekybos sąlygas;*

DĖMESIO!

Darbų pirkimuose tiekėjų pasiūlymus vertinant pagal kainos ar sąnaudų ir kokybės santykį pirkimo vykdytojas sąžiningos prekybos sąlygų kriterijų privalo įtraukti vertinant, kiek tiekėjo siūlomas atlyginimas pirkimo sutartį vykdysiantiems darbuotojams viršija jo arba ūkio subjekto, kurio pajėgumais remiamasi, kilmės šalyje nustatytą minimalų darbo užmokestį.

b) *pirkimo sutarčiai įvykdyti paskirtų darbuotojų organizavimą, kvalifikaciją ir patirtį, kai tai daro reikšmingą įtaką pirkimo sutarties įvykdymo kokybei;*

c) *garantinę priežiūrą ir techninę pagalbą, pristatymo sąlygas (pavyzdžiui, pristatymo datą, procesą, trukmę arba įvykdymo laikotarpį);*

2) *sąnaudas, kurios apskaičiuojamos pagal gyvavimo ciklo sąnaudų metodą;*

3) *kainą.*

Pasiūlymų vertinimas pagal kainos ir kokybės santykį

Pirkimo vykdytojas, vertindamas pasiūlymus pagal kainos ir kokybės santykį, pirkimo dokumentuose iš anksto gali nustatyti fiksuotą kainą, tokiu atveju tiekėjai konkuruotų ir ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas būtų išrenkamas tik kokybės kriterijų pagrindu (*pvz. pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose nurodo techniniame projekte nustatytą statinio skaičiuojamąją kainą X EUR, bei nustato aiškius ir tiesiogiai su pirkimo objektu susijusius kokybės kriterijus*).

Tiek Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje (toliau – ESTT)¹², tiek Lietuvos teismų praktikoje¹³ nurodoma, kad ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų aiškumo ir paskelbimo iš anksto reikalavimai reiškia pirkimo vykdytojo pareigą, pirkimo sąlygose nurodžius tam tikrus kokybės ženklus, įtvirtinti tikslus (aprašomuosius) kriterijus, kuriais šie grindžiami. Nesant aiškiai apibrėžtų ekonominio naudingumo vertinimo gairių, sudaromos prielaidos pirkimo

¹² ESTT 2012 m. gegužės 10 d. sprendimas byloje Europos Komisija prieš Nyderlandų Karalystę, C-368/10;

¹³ LAT 2018 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-178-378/2018;

vykdytojui vertinti tiekėjų pasiūlymus subjektyviai, priklausomai nuo vertintojo susidarytos vienos ar kitos nuomonės apie tiekėją.

ESTT yra pažymėjęs, kad tiek vienodo požiūrio principas, tiek iš jo kylantis skaidrumo įsipareigojimas reikalauja, jog viešojo pirkimo objektas ir viešojo pirkimo sutarties sudarymo kriterijai būtų aiškiai apibrėžti nuo viešojo pirkimo procedūros pradžios. Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai turi būti suformuluoti taip, kad leistų visiems deramai informuotiems ir įprastai rūpestingiems konkurso dalyviams žinoti tikslią jų apimtį, taigi juos aiškinti vienodai. Reikalavimas laikytis lygybės, nediskriminavimo ir skaidrumo principų reiškia, kad sutarties sudarymo kriterijai turi būti objektyvūs, o tai užtikrina, jog pasiūlymų palyginimas ir vertinimas vyks objektyviai, taigi veiksmingos konkurencijos sąlygomis.

Pirkimo vykdytojas nustatydamas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus negali jų sutapatinti su projekte įtvirtintais privalomais reikalavimais, t. y. papildomi balai negali būti skiriami už tai, kas pirkimo dokumentuose įtvirtinti kaip pagrindiniai reikalavimai pirkimo objektui (pvz., negali būti vertinami aiškiai nustatyti techninės specifikacijos reikalavimai). Kriterijai turi būti konkretūs, o jų vertinimo aprašymai suformuluoti taip, kad būtų aišku, kaip bus vertinama atitiktis nustatytiems kriterijams, o visi pirkimo dalyviai juos suprastų ir aiškintų vienodai. Kriterijai turi būti aiškūs ir tikslūs, susiję su pirkimo objektu, objektyviai įvertinami, kad pirkimo vykdytojas turėtų galimybę tiekėjų pasiūlymus palyginti tarpusavyje. Pasirinkti pasiūlymų vertinimo kriterijai neturi pirkimo vykdytojui suteikti neribotos pasirinkimo laisvės ir turi užtikrinti veiksmingą bei sąžiningą tiekėjų konkurenciją.

LAT 2018 m. gegužės 3 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-178-378/2018 vertindamas pasiūlymo ekonominio naudingumo vertinimo kriterijų sąsajumą su pirkimo objektu nurodė, kad „<...> nei ES teisės aktuose ar juos aiškinančioje teismų praktikoje ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai netapatinami išimtinai su pirkimo objekto vidinėmis charakteristikomis, pakanka, jog šie yra susiję su pirkimo objektu plačiąja prasme <...> sutarties skyrimo kriterijai laikomi susijusiais su viešosios sutarties dalyku, kai jie susiję su perkamų darbų procesais <...>“.

Pirkimo dokumentuose būtina nustatyti kiekvieno kriterijaus lyginamąjį svorį. Kriterijų lyginamasis svoris yra išreiškiamas konkrečiu dydžiu arba nurodomas intervalas, į kurį patenka kiekvienam kriterijui priskiriama reikšmė. Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu siekiant išrinkti ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą yra vertinamas ne konkretus matmuo (pvz. fizikinis dydis), tačiau prašoma tiekėjų pateikti nurodyto kriterijaus aprašymą, pirkimo vykdytojui kyla pareiga kuo tiksliau ir detaliau aprašyti vertinimo kriterijus, kuriais remiantis bus skiriami konkretūs pasiūlymo ekonominio naudingumo balai. Pirkimo vykdytojas turi pasirinkti tokius pasiūlymo vertinimo kriterijus, kurie sudarytų galimybę įsigyti aukštos kokybės darbus, prekes ir (ar) paslaugas, kuo geriau atitinkančius pirkimo vykdytojo poreikius. Įvertinus pirkimo vykdytojo poreikius, pirkimo objekto specifiką, pirkimo dokumentuose galima įtvirtinti minimalią ribą, t. y. numatyti minimalų balų skaičių, kurį turi surinkti tiekėjų pasiūlymai.

Kai tiekėjas pripažintas laimėtoju dėl to, kad jo pasiūlymas geriau už kitų pirkimo dalyvių pasiūlymus atitiko ekonominio naudingumo reikalavimus, toks jo pranašumas turi tiesiogiai atsispindėti ir sutartyje, todėl tiekėjų pateikti atitiktis nustatytiems ekonominio naudingumo kriterijams aprašymai, juose esantys tiekėjų įsipareigojimai ar patvirtinimai, susiję su įvairiais sutarties vykdymo aspektais, turi būti įtraukti į sutartį bei vykdomi. Rekomenduojama ekonominio naudingumo kriterijus bei pirkimą laimėjusio tiekėjo pasižadėjimą dėl tų kriterijų pranašumų įgyvendinimo ir pasiekimo, pirkimo sutartyje įtvirtinti kaip esmines sutarties sąlygas¹⁴, dėl kurių neįvykdymo būtų taikoma atsakomybė – toks tiekėjas būtų įtraukiamas į Nepatikimų tiekėjų

¹⁴ ESTT 2012 m. gegužės 10 d. sprendimas byloje Europos Komisija prieš Nyderlandų Karalystę, C-368/10 yra pažymėjęs, kad „<...> Lygybės, nediskriminavimo ir skaidrumo principai sukelia tuos pačius padarinius, kai kalbama apie sutarties sudarymo kriterijus, kurie taip pat yra esminės viešojo pirkimo sąlygos, nes jie bus lemiami išsirenkant pasiūlymą iš tų, kurie atitinka perkančiosios organizacijos techninėse specifikacijose suformuluotus reikalavimus<...>“;

sąrašą¹⁵. Pirkimo vykdytojo pareiga – užtikrinti tinkamą sutarties vykdymo priežiūrą, o tiekėjui nevykdant/netinkamai vykdant sutartinius įsipareigojimus, taikyti sutartyje nustatytas sankcijas ir kt. priemones.

Gairių priede Nr. 1 „Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas“ pateikiami pavyzdiniai ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai, kuriuos rekomenduojama taikyti vykdant darbų pirkimą. Šis pateiktų vertinimo kriterijų sąrašas nėra baigtinis, atsižvelgiant į pirkimo objektą, galima nustatyti ir kitus kriterijus.

Kiti rekomenduojami ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai yra pateikti CPVA paruoštoje skaičiuoklėje:

<https://www.cpva.lt/es-fondu-investicijos-2014-2020-m./dokumentai/476/act709?sqid=c09d6dddb6fd26a311e45c47ca15bf8fd2e6809a>

8.2. PASIŪLYMUOSE NURODYTOS KAINOS VERTINIMAS

Jeigu pirkimo dokumentuose iš anksto nėra nustatyta fiksuota kaina, pirkimo vykdytojas turi pareigą vertindamas tiekėjų pasiūlymus įsitikinti, ar tiekėjų pasiūlyta kaina yra ne per didelė ir priimtina pirkimo vykdytojui, o jeigu nustato, kad tiekėjų pasiūlyme nurodyta kaina atrodo neįprastai maža, privalo pareikalauti, kad tiekėjai ją pagrįstų.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir Pirkimų įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 5 punktu *laikoma, kad pasiūlyta kaina yra **per didelė ir nepriimtina, jeigu ji viršija pirkimo vykdytojo pirkimui skirtas lėšas, nustatytas ir užfiksuotas pirkimo vykdytojo rengiamuose dokumentuose prieš pradėdant pirkimo procedūrą. Jeigu ekonomiškai naudingiausiame pasiūlyme nurodyta kaina yra per didelė ir nepriimtina, kiti pasiūlymų eilėje esantys pasiūlymai (nors jų pasiūlymų kainos ir neviršija numatytų lėšų) laimėjusiais negali būti nustatyti.***

Pirkimo vykdytojas negali pasiūlymų vertinimo etape didinti pirkimui suplanuotų ir pirkimo vykdytojo dokumentuose užfiksuoto lėšų dydžio. Tai reiškia, kad net jeigu pirkimo vertė nėra skelbiama pirkimo sąlygose ir yra įtvirtinta tik tam tikruose pirkimo vykdytojo vidiniuose dokumentuose, gauti tiekėjų pasiūlymai, viršijantys pradinį pirkimui skirtą biudžetą, turi būti atmesti¹⁶.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 57 straipsniu ir Pirkimų įstatymo 66 straipsniu, pirkimo vykdytojas privalo pareikalauti, *kad tiekėjas pagrįstų pasiūlyme nurodytą darbų ar jų sudedamųjų dalių kainą arba sąnaudas, jeigu jos atrodo **neįprastai mažos**. Pasiūlyme nurodyta darbų kaina arba sąnaudos visais atvejais turi būti laikomos neįprastai mažomis, jeigu jos yra 30 ir daugiau procentų mažesnės už visų tiekėjų, kurių pasiūlymai neatmesti dėl kitų priežasčių ir kurių pasiūlyta kaina neviršija pirkimui skirtų lėšų, nustatytų ir užfiksuotų pirkimo vykdytojo rengiamuose dokumentuose prieš pradėdant pirkimo procedūrą, pasiūlytų kainų arba sąnaudų aritmetinį vidurkį.*

REKOMENDUOJAMA

Pirkimo vykdytojas, remdamasis objektyviais ir skaidriais kriterijais, gali ir turi konstatuoti neįprastai mažą kainą ir siūlyti tiekėjui ją pagrįsti ir kitais atvejais, inter alia (be kita ko), kai pasiūlyme nurodyta neįprastai maža atskirai jo dalių kaina (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio mėn. 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E3K-3570-469/2016). Statybos darbų pirkimo atveju, jei pirkimo vykdytojui atrodo, kad tiekėjo siūlomo tam tikro darbo kaina (įkainis) yra neįprastai maža, privalo prašyti tiekėjo ją pagrįsti.

¹⁵ Nepatikimų tiekėjų sąrašas (kitais - „juodasis tiekėjų sąrašas“) – netinkamai pirkimo sutartį įvykdžiusių (ar jos neįvykdžiusių) tiekėjų sąrašas, kai toks neįvykdymas yra esminis sutarties pažeidimas. Į Nepatikimų tiekėjų sąrašą įtraukiama 3 metams;

¹⁶ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2018 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-160-469/2018;

Pirkimo vykdytojas, prašydamas tiekėjo pagrįsti neįprastai mažą kainą, turi tiksliai ir aiškiai nurodyti, kaip ir kokius konkrečius pasiūlymo aspektus, kainos sudedamąsias dalis ir (arba) kitus skaičiavimus, aprašymus tiekėjas turi pateikti, siekdamas pagrįsti neįprastai mažą kainą.

Perkant darbus, kainos pagrindimo sudedamosios dalys gali būti: darbo sąnaudos (darbus atliksiančių darbuotojų skaičius, įmonės vidutinis darbuotojų darbo užmokestis, darbo dienų skaičius), medžiagų sąnaudos (numatoma suma medžiagoms ir gaminiams įsigyti), mechanizmų sąnaudos (numatomos išlaidos mechanizmams, jų nuomai, transportui ar pan.), kitos išlaidos (administravimo, draudimo, subrangovams mokamos dalies dydis ar pan.), pelnas ir kt.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 57 straipsnio 2 dalimi ir Pirkimų įstatymo 66 straipsniu 2 dalimi, pirkimo vykdytojas, vertindamas kainos pagrindimą, turi atsižvelgti į statybos metodo ekonomiškumą, pasirinktus techninius sprendimus arba išskirtinai palankias sąlygas atlikti darbus, galimybę gauti valstybės pagalbą.

9. PIRKIMO SUTARTIES NUOSTATOS

Tinkamai parengta sutartis yra sutarties šalių teisių bei teisinių interesų užtikrinimo priemonė, galinti sutarties šalims padėti sutarties vykdymo metu išvengti ilgų, sudėtingų ginčo sprendimo procedūrų, užtikrinanti vienodą sutarčių sąlygų aiškinimą bei taikymą, padedanti sutaupyti tiek laiko, tiek piniginių išlaidų, todėl pirkimo vykdytojų pareiga yra tinkamai įvertinti pirkimo objektą bei parengti aiškius pirkimo dokumentus.

Pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose turi pateikti numatomos sudaryti sutarties projektą arba nurodyti svarbiausias sutarties sąlygas. Rekomenduojama visais atvejais kartu su pirkimo dokumentais pateikti ir sutarties projektą, kad tiekėjai dar pirkimo vykdymo metu galėtų susipažinti su sutarties sąlygomis ir įsivertinti sutartinių įsipareigojimų apimtis. Rengdamas sutarties projektą pirkimo vykdytojas turi vadovautis Įstatymų nuostatomis, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Statybos įstatymu, statybos techniniais reglamentais ir kitais norminiais teisės aktais.

Sutartis, kai ji sudaroma raštu, turi atitikti Viešųjų pirkimų įstatymo 87 straipsnio 1 dalies ir Pirkimų įstatymo 95 straipsnio 1 dalies reikalavimus, t. y. sutartyje turi būti nustatyta:

- sutarties šalių teisės ir pareigos;
- perkami darbai, preliminarūs, o jeigu įmanoma, - tikslus jų kiekis;
- kainodaros taisyklės;
- mokėjimų tvarka;
- sutarties prievolių įvykdymo terminai;
- sutarties įvykdymo užtikrinimas;
- sutarties peržiūros sąlygos ar pasirinkimo galimybės (jeigu tai numatoma);
- ginčų sprendimo tvarka;
- sutarties nutraukimo atvejai ir tvarka;
- sutarties galiojimas;
- subtiekejai, jeigu vykdant pirkimo sutartį jie pasitelkiami, ir jų keitimo tvarka;
- nurodytas už sutarties vykdymą atsakingas asmuo.

Atsižvelgiant į tokių sutarčių specifiką, rekomenduojama sutartyse aiškiai įtvirtinti sutarties vykdymo sąlygas, kuriomis vadovaujantis būtų atliekami darbų pakeitimai (atšaukimas, kokybinis pakitimas, papildomi darbai), darbų vykdymas būtų stabdomas ir pan.

Darbų pirkimų sutartys yra sudėtingos turinio ir įsipareigojimų vykdymo požiūriu, todėl pirkimo vykdytojo pareiga sutartyje apibrėžti pirkimo objektą, aiškiai nustatyti sutarties šalių teises ir pareigas bei nustatyti sutartinių įsipareigojimų apimtį, įvykdymo terminus.

Darbų sutartys gali būti rengiamos naudojant FIDIC standartines statybos sutarčių sąlygas. Atkreiptinas dėmesys, kad FIDIC arba kitų tarptautinių organizacijų standartinių sutarčių sąlygos

gali būti taikomos tiek, kiek jos neprieštarauja Įstatymų nuostatomis, bei atsižvelgiant į kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Pirkimo vykdytojas turi teisę nustatyti ir specialias sutarties vykdymo sąlygas, siejamas su ekonominiais, inovacijų, užimtumo, socialinės ir aplinkos apsaugos reikalavimais, jeigu tokios sąlygos yra susijusios su pirkimo objektu.

DĖMESIO!

Atkreiptinas dėmesys, kad darbų pirkimo atveju pirkimo dokumentuose nurodytus ir pirkimo metu vertintus ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus privaloma sutartyje įtvirtinti kaip esmines sutarties sąlygas, o sutarties vykdymo metu būtina užtikrinti, kad sutartiniai įsipareigojimai būtų vykdomi tinkamai, t. y. sutartyje turi būti aiškiai nustatytos sutarties šalių teisės bei pareigos (aprašyti sutarties nutraukimo tvarką ir kt.), jei sutartis būtų vykdoma nesilaikant šių nuostatų.

Sutarties šalių teisės ir pareigas, atsakomybės dydį numato Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas bei kiti norminiai teisės aktai, todėl pirkimo vykdytojas sutartyje neturi nurodyti perteklinių nuostatų ir reikalauti tiekėjo prisiimti pareigas bei atsakomybę, kurios tiekėjas, teikdamas pasiūlymą negali realiai įsivertinti (pvz. *netinkamai parengta projektine dokumentacija, dėl ko sutarties vykdymo metu atsiranda poreikis atlikti papildomus darbus ir pan.*). Tiekėjo civilinė atsakomybė turi kilti tik iš pačios sutarties (sutartinių) santykių, vadovaujantis protingumo, sąžiningumo ir proporcingumo principais.

Pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į konkretaus pirkimo objektą, sutartyje turi labai aiškiai apibrėžti sutarties objektą. Taip pat labai svarbu sutartyse aiškiai nustatyti darbų vykdymo pradžią ir pabaigą bei sutarties trukmę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad darbų atlikimo terminas ir sutarties galiojimo terminas nėra tapatūs, t. y. į sutarties trukmę pirkimo vykdytojas turi įskaičiuoti darbų atlikimo laikotarpį, defektų ištaisymo laikotarpį, atsiskaitymo terminus bei kitus sutartinių įsipareigojimų pagal sutartį įvykdymo terminus.

Kadangi darbų atlikimo pradžios momentas (darbų vykdymo pradžia), dažnai nesutampa su sutarties įsigaliojimo momentu, todėl sutartyje reikia nurodyti konkretų įvykį (pvz. gautas statybą leidžiantis dokumentas, pasirašytas statybvietės perdavimo ir priėmimo aktas ir pan.), nuo kurio faktiškai turi būti pradėti vykdyti darbai, t. y. pradedamas skaičiuoti darbų atlikimo terminas.

DĖMESIO!

Vadovaujantis STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ pradėti statinio statybos darbus leidžiama tik po to, kai statytojas (užsakovas) Statybos įstatymo nustatyta tvarka pateikė informaciją apie statybos pradžią, nustatytąja tvarka gavo ir perdavė statinio statybos techniniam prižiūrėtojui statybą leidžiantį dokumentą arba jo išdavimo datą ir numerį ir perdavė rangovui statybvietės perdavimo ir priėmimo aktą, statybos darbų žurnalą.

- Vadovaujantis STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ statybos darbų pradžia laikoma diena, kai rangovas po statybvietės priėmimo iš statytojo (užsakovo) pradėjo vykdyti bet kuriuos statybos darbus.
- Vadovaujantis Statybos įstatymo 27 straipsnio 22 dalimi, statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento, kai jis privalomas, draudžiama.
- Vadovaujantis Statybos įstatymo 18 straipsnio 7 dalimi, Rangovas privalo vykdyti statybos darbus pagal statinio projektą, statybos taisykles (statybos taisyklės pateikiamos statytojui (užsakovui) prieš pradedant statybos darbus).

Sutartyje nustatyti mokėjimo laikotarpiai turi atitikti Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo (toliau – Mokėjimų vėlavimo prevencijos įstatymas) 4 ir 5 straipsnyje nustatytus reikalavimus, t. y. sutartyje tarp ūkio subjektų (komunalinis sektorius) nustatytas mokėjimo laikotarpis negali būti ilgesnis negu 60 kalendorinių

dienų, o tarp ūkio subjektų ir viešųjų subjektų (klasikinis sektorius) – negali būti ilgesnis negu 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kai pirkimo vykdytojas gauna sąskaitą faktūrą arba lygiavertį dokumentą, išskyrus atvejus, nustatytus Mokėjimų vėlavimo prevencijos įstatyme.

Viešųjų pirkimų įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje ir Pirkimų įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad pirkimo vykdytojas „<...> *darbų tarptautinių pirkimų atvejais privalo, o kitų pirkimų atveju gali pareikalauti, kad pasiūlymų galiojimas būtų užtikrinamas, ir privalo pareikalauti, kad pirkimo sutarties įvykdymas būtų užtikrinamas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais prievolių įvykdymo užtikrinimo būdais*“. Galimi visi prievolių įvykdymo užtikrinimo būdai, nustatyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, t.y. garantija, laidavimas, netesybos (delspinigiai, bauda), įkeitimas (hipoteka), išskyrus rankpinigius, ar kiti sutartyje numatyti būdai.

Pirkimo vykdytojas, reikalaujamas sutarties įvykdymo užtikrinimo, turi atsižvelgti į pirkimo objekto sudėtingumą, sutarties trukmę ir įvertinti prievolių neįvykdymo tikėtiną riziką bei galimus nuostolius.

Atkreiptinas dėmesys, kad pirkimo vykdytojui pareikalavus pateikti laidavimo raštą, banko garantiją tiekėjai patiria papildomą finansinę naštą, todėl atitinkamai padidėja jų pasiūlymo kaina, todėl tik didelės vertės, sudėtingų statinių statybos darbų pirkimų atvejais pirkimo vykdytojas turėtų reikalauti šių užtikrinimo priemonių.

Taip pat būtina įsivertinti ir tai, kad dažnu atveju dėl nepakankamo finansavimo darbų pirkimų sutartys vykdomos gana ilgą laikotarpį (pvz. valstybės investicijų projektai), o tiekėjai turi pareigą užtikrinti, kad sutarties įvykdymo užtikrinimas galiotų iki sutartinių įsipareigojimų atlikimo pabaigos, t. y. pratęsiant darbų atlikimo terminus, tiekėjai turi pratęsti sutarties įvykdymo užtikrinimą, dėl ko tiekėjai patiria papildomas išlaidas, o tai taip pat įtakoja pasiūlymo kainą.

Rekomenduojama sutarties prievolių įvykdymo užtikrinimui dėl nevykdomų/netinkamai vykdomų sutartinių įsipareigojimų (pvz. nevykdant darbų sutartyje nustatytais terminais, netinkamai vykdant darbus, nepašalinus trūkumų per nurodytą laikotarpį, naudojant nekokybiškas medžiagas ir pan.), reikalauti netesybų.

Sutartyje nustatyta sutartinė atsakomybė už sutartimi sulgytų prievolių nevykdymą ar netinkamą vykdymą turi būti lygiavertė abiem sutarties šalims. Jeigu prievolių neįvykdymas sąlygoja vienodus galimus nuostolius šalims, tai atsakomybė turi būti lygiavertė, jei prievolių neįvykdymas sąlygoja nevienodus galimus nuotolius šalims, tai atsakomybė turi būti nevienoda, tačiau proporcinga galimiems nuotoliams.

Pirkimo vykdytojas, atsižvelgdamas į pirkimo objekto ypatybes, sutartyje turi nurodyti ir aiškiai išskirti, kurios sutarties sąlygos yra esminės, t. y. dėl kokio esminio sutarties pažeidimo sutartis jos vykdymo metu galėtų būti nutraukta vienašališkai, o tiekėjas bus įtrauktas į Nepatikimų tiekėjų sąrašą. Pažymėtina, kad pavyzdinio esminio sutarties sąlygų sąrašo nėra, nes kiekvienu atveju dėl pirkimo objekto ypatybių esminės sąlygos gali būti skirtingos, todėl pirkimo vykdytojas, nustatydamas esmines sutarties sąlygas, kiekvieną kartą turėtų vertinti, kokias sąlygas laikyti esminėmis, priklausančiomis nuo pirkimo objekto. Pirkimo vykdytojas, nustatydamas esmines sutarties sąlygas, turi užtikrinti, kad parengtos sąlygos nebus diskriminuojančios ir neproporcingos, atitiks bendruosius teisės principus, veiks pagal teisingumo, sąžiningumo, protingumo reikalavimus bei užtikrins šalių lygiateisiškumą, proporcingumą, teisėtus lūkesčius ir nepiktnaudžiaus teise. Todėl esminėmis sutarties sąlygomis turėtų būti nurodomos tos sąlygos, kurių neįvykdymas turėtų esminės reikšmės pirkimo vykdytojui.

Sutartyje privaloma nurodyti asmenį (pirkimo vykdytojo atstovą), kuris bus atsakingas už sutarties vykdymo priežiūrą, sutarties ir jos pakeitimų paskelbimą. Už sutarties vykdymą atsakingas asmuo turi prižiūrėti sutarties vykdymą, t. y. turi tikrinti ir prižiūrėti, ar sutartį vykdo tiekėjo pasiūlyme nurodyti specialistai, ar tiekėjas sutartinius įsipareigojimus vykdo tinkamai, ar darbus atlieka sutartyje nustatytais terminais ir pan.

Dėl rangovo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reikalavimo

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2017 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimo įstatymui buvo įtvirtintas naujas statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomasis draudimas (toliau – Draudimas), kuris pakeitė iki tol galiojusį rangovo civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą (toliau – RCA privalomasis draudimas). Pasikeitus reglamentavimui tiekėjai turi pareigą (kai tenka pareiga sudaryti Draudimo sutartį) drausti ne tik savo civilinę atsakomybę, bet ir statybos darbus.

PASTABA

Atsižvelgiant į pasikeitusį reglamentavimą pirkimo vykdytojai pirkimo dokumentuose nebeturi reikalauti, kad tiekėjai pateiktų RCA privalomąjį draudimą, kadangi šio draudimo liudijimo draudimo įmonės nebeišduoda.

Vadovaujantis Statybos įstatymo 42 str. 10 d., statant nesudėtinguosius statinius ir atliekant visų statinių paprastąjį remontą, išskyrus atvejus, kai paprastojo remonto darbais statiniai atnaujinami (modernizuojami), tiekėjams Draudimas nėra būtinas, todėl pirkimo vykdytojai tokių darbų pirkimu atvejais neturėtų reikalauti Draudimo liudijimų.

Draudimo sutarties objektas yra tiekėjo vykdomi statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomieji statybos darbai, jiems atlikti į draudimo objekto vietą pristatyti statybos produktai, taip pat rangovo civilinė atsakomybė už padarytą žalą tretiesiems asmenims ir statytojo (užsakovo) turtui, kuris nelaikomas statybos darbų rezultatu, taip pat šis draudimas apima tiekėjo pasirinktų subrangovų vykdomus darbus ir jų civilinę atsakomybę.

DĖMESIO!

Draudimo įmonės Draudimo liudijimus išduoda ne metinei tiekėjo darbų apimčiai, nes yra draudžiamas kiekvienas statinys atskirai¹⁷

Jeigu Draudimo sutartis buvo nutraukta ar pasibaigė anksčiau, negu nurodyta draudimo liudijime (polise), draudėjas per 10 darbo dienų privalo sudaryti naują draudimo sutartį. Veiklos vykdymas be draudimo sutarties laikomas veiklos vykdymu neturint teisės verstis šia veikla.

Atkreiptinas dėmesys, kad Draudimo sutarties terminas turi apimti laikotarpį nuo statybos darbų pradžios iki pat jų pabaigos. Statybos darbų draudimo suma privalo būti ne mažesnė nei atliekamų statybos darbų vertė, o minimali civilinės atsakomybės draudimo suma – 43,4 tūkst. Eur¹⁸. Pabaigus statybos darbus civilinės atsakomybės draudimas dėl atliktų darbų galioja dar dvejus metus. Tokiu būdu apsaugomi ir tretieji asmenys – jei per tą laikotarpį dėl rangovo kaltės įvyks draudiminis įvykis, žala bus atlyginta.

¹⁷ Statybos įstatymo 46 str. 4 d. „Draudėjas statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomuosius statybos darbus ir civilinę atsakomybę turi apdrausti atskirai dėl kiekvieno statomo statinio“.

¹⁸ Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 03-207 „Dėl statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ar kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisyklių patvirtinimo“.

DOKUMENTO VERSIJOS

Versijos numeris	Data	Pastabos, papildoma informacija
1	2019-04-05	Pradinė dokumento versija . Šis dokumentas

Naujausios versijos ieškokite [VPT svetainėje](#)

DOKUMENTO PRIEDAI

Priedo Nr.	Priedo turinys
1	Pavyzdiniai ekonominio naudingumo vertinimo kriterijai ir jų vertinimas
2	Tiekėjų grupės dalyvavimas pirkimo procedūrose
3	Darbų keitimo skaičiuoklė